

Slovenski čebelar

1

Letnik LXXXVIII-Leto 1986

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 1 1. januar letnik 88

VSEBINA

Andrej Petelin: Ob Novem letu 1986	2
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v januarju	3
dr. Jože Rihar: Aktualna razmišljanja o varrozi	5
Ivan Esenko: Plemenilček z razklopnim satnikom	8
dr. Jovan Kulinčević: Izkušnje s plastičnim satjem in satnicami	10
prof. Edi Senegačnik: Čebelarski predavatelji in njihovi problemi	14
dr. Nikola Fijan: Proslava 50. obletnice Zavoda za biologijo in patologijo rib in čebel v Zagrebu	16
IZ ČEBELARSKIH ČASOPISOV	
Branko Relič: Higiena čebelarjenja	17
Tilka Jamnik: Čebelji strup zdravi	20
Ludvik Klun: Vpliv praznega satja na donos medu	21
Milan Samardžić: Kako sami pripravimo pogače za prehrano čebel	21
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Jože Grabrijan: Srečanje z medvedom	22
mag. Franc Javornik: Vprašanja in odgovori	23
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Članarina ZČDS za leto 1986	25
Romana Gregorovič: Vendarle se premika — Studentje čebelarji so se organizirali	25
ZA ČEBELARSKO KROŽKE	
Zinka Balant: Čebelarstvo v občini Velenje	26
Vurcer Katja: Prišel je delovati čebelarski krožek O. S. Frankolovo	27
Feri Podržaj: Otroci na obisku	28
Janez Mihelič: Čebelarska razstava v Sarajevu	29
BILTEN MEDEX	
Aleš Mižigoj, dipl. oec: Zaradi slabših razmer ne bomo nehali čebelariti	II
dipl. inž. Gorazd Kokalj: Obvestilo pogodbenim čebelarjem	III
Boris Slavec: Pospeševalna služba v letu 1986	III
dipl. inž. A. Marija Mihelič: Brezalkoholni propolis — vrhunski dosežek v apiterapiji	IV

CONTENTS

A. Petelin: At the New Year 1986	2
L. Kastelic: Beekeeper's occupations in January	3
J. Rihar: Actual consideration on varroa	5
J. Kulinčević: Experiences with plastic combs and frames	10
E. Senegačnik: Beekeeping lecturers and their problems	14
N. Fijan: Celebration of 50 th anniversary of the Institute for Biology and Pathology of Fish and Bees in Zagreb	16
FROM BEEKEEPING NEWSPAPERS	
B. Relič: The Hygiene of Beekeeping	17
T. Jamnik: The Bee poison may care (translation)	20
L. Klun: The Influence of empty comb on Reproduction of honey	21
M. Samardžić: How can we prepare the cake for the nourishment of bees	21
OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCE	
J. Grabrijan: Meeting a Bear	22
F. Javornik: Questions and Answers	23
Membership Fee for ZČDS	25
R. Gregorovič: It does move — Student Beekeepers have organized themselves	25
FOR BEEKEEPING SOCIETIES	
Z. Balant: Beekeeping in the Commune of Velenje	26
K. Vurcer: A Beekeeping Circle of the Elementary School Frankolovo has started to work	27
F. Podržaj: Children visiting the Beekeeping Society Barje	28
J. Mihelič: Beekeeping Exhibition in Sarajevo	29
MEDEX BULLETIN	
A. Mižigoj: Due to worse conditions we will not stop beekeeping	II
B. Slavec: Promoting service in the year 1986	III
G. Kokalj: Notice to the Contracting Beekeepers of HP Medex	III
M. Mihelič: Propolis without alcohol — the top Achievement in Apitherapy	IV

Srečno in medeno

1
9
8
6

želita vsem čebelarjem

ZČDS in Učedništvo

70 2867 / 87

OB NOVEM LETU 1986

Za nami je spet leto, ki se ga čebelarji ne bomo radi spominjali. Imeli smo vrsto nevšečnosti zaradi spomladanskega mraza, širjenja raznih čebeljih bolezní in izredno slabe letine. Pestijo nas gospodarske težave. Cene čebelarških potrebščin naraščajo, podobno je tudi s prevoznimi stroški, naraščajo cene zdravstvenih storitev in drugo. Povečuje se nesorazmerje med cenami čebeljih pridelkov in drugimi cenami, zlasti zaradi podivjane inflacije, ki je v naši samoupravni družbi ne obvladujemo. Za streznenje po letih navidezne blaginje je treba precej časa in šele zdaj spoznavamo, da lahko v naši družbi porabimo samo toliko, kolikor s svojim delom ustvarimo.

Kljub vsem težavam pa smo v čebelarstvu marsikaj le premaknili na boljše. Marsikje že nastopamo v letnih in srednjeročnih razvojnih programih družbenopolitičnih skupnosti. Pred nami je načrt za prihodnje leto in obdobje 1986—1990.

Center za selekcijo kranjske čebele je spet začel delati. To dejavnost opravlja v njem Kmetijski inštitut Slovenije. Ustanovljen je tudi odbor za čebelarstvo pri živinorejski poslovni skupnosti. Tako dobiva čebelarstvo postopoma ustrezen položaj med drugimi kmetijskimi panogami.

Vseeno pa v novo leto ne stopamo s preveč veselimi napovedmi. Po mnenju naših čebelarških organizacij bodo spomladi čutili hude posledice čebelarji, ki niso zatirali varooze ali so jo podcenjevali. V zadnjem letu se je razširila tudi huda gniloba čebelje zalege. Vse to se dogaja v času, ko se je sicer izboljšalo sodelovanje z veterinarsko službo. Zato vseeno ne moremo biti zadovoljni. Bolezni se širijo tudi zaradi preslabotnih čebeljih družin. Zato bomo morali prihodnje leto bolj kot kdaj prej skrbeti predvsem za to, da se bodo naše čebelje družine pravilno razvijale in da jih bomo uspešno ohranjali pri zdravju. Večina čebelarjev to že počne, žal pa je še veliko takih, ki se spomnijo na čebele le takrat, kadar jim je treba kaj vzeti. Velika nevarnost je tudi nepravilna uporaba zdravil, ki sicer res zatirajo bolezni, nevarna pa so tudi čebelam, čebelarjem in porabnikom čebeljih pridelkov. Zato zdravimo čebele pravilno in pravočasno po strokovnih navodilih.

Končujemo tudi popis čebeljih stojišč. Popis je izredno pomemben za zdravstveno zaščito in izdelavo pašnih katastrov. Izdelava pašnih katastrov bo pripomogla, da bomo bolje izkoristili naravne dobrine, ki se nam ponujajo predvsem ob gozdni paši.

Posebno skrb bomo čebelarji posvetili strokovnemu in organizacijskemu delu. Prirejali bomo še več strokovnih predavanj in tako prenašali izkušnje čebelarjem, ki se želijo strokovno izpopolniti. Bolj se bomo morali posluževati tudi sodobnejših tehničnih pripomočkov.

V imenu izvršnega odbora ZČDS bi še posebej priporočil našim društvom, družinam in zvezam, naj posvetijo še večjo pozornost mladim čebelarjem v čebelarških krožkih. Še nadalje naj si prizadevajo za včlanjevanje novih članov v našo organizacijo. Kljub črnogledim napovedim, da bo lansko zvišanje članarine povzročilo velik osip članstva, se je njihovo število letos povečalo na blizu 8900 članov.

Tudi letos smo morali povišati članarino. Čez 70% članarine gre za tiskanje Slovenskega čebelarja. Cena papirja in tiskarski stroški iz dneva v dan naraščajo. Izvršni odbor se pridružuje splošnemu mnenju članstva, da Slovenskega čebelarja zaradi tega ne smemo niti vsebinsko niti oblikovno pokrtniti. Želimo si še več članov od naših čebelarjev. Tako bo naša revija še bolj opravljala svoje strokovno in organizacijsko poslanstvo v čebelarstvu. Že samo en koristen nasvet lahko čebelarju povrne celotno naročnino.

Vsem čebelarjem in čebelarkam želim uspešno leto 1986, da bi zdravi še bolj skrbeli za svoje pridne delavke, ki jim bodo stgterno povrnile trud in jim napolnile prazne posode.

Andrej Petelin

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU

LOJZE KASTELIC

Kaže, da doživlja slovensko čebelarstvo pravi prerod. Število novopečenih ljubiteljev čebel neprestano raste, množijo pa se tudi vrste poklicnih čebelarjev. Eni kot drugi si želijo čimveč znanja o čebelah in čebelarstvih spretnostih. To nalaga redkim pospeševalcem in učiteljem čebelarstva dodatne obveznosti.

Pri tem je verjetno najpomembnejše, da bi se obstoječe pospeševalne zmogljivosti prekrivale in dopolnjevale, skratka, da bi postalo pospeševalno delo v čebelarstvu enotnejše in bi tako uspešneje izrabljalo vse medije. Vloge našega strokovnega lista Slovenskega čebelarja pri tem ni potrebno posebej poudarjati. Razveseljivo pa je, da posvečajo čebelarstvu čedalje več prostora tudi druge publikacije, zlasti tiste s kmetijskega področja. Med njimi prednjači mesečnik Moj mali svet, ki namenja čebelam in čebelarjem čedalje več prostora v stalni rubriki. Tu je še radio, ki med kmetijske nasvete redno uvršča tudi oddaje o čebelarstvu. Žal pa so oddaje o čebelah na televiziji bolj redke.

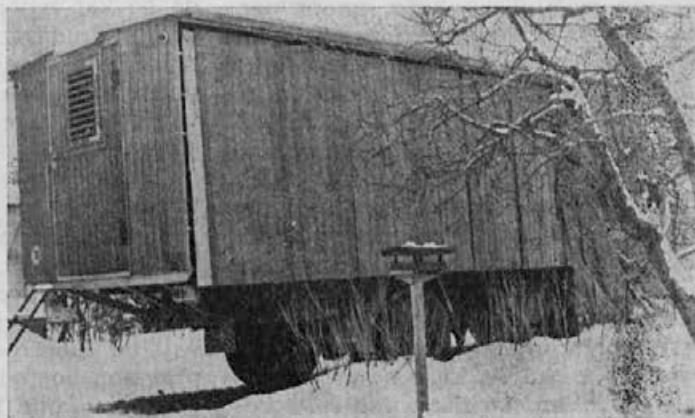
Na začetku pisanja mesečnih navodil opozarjam na te vire čebelarstvih učenosti, zato da bodo tako začetniki kot »stari mački« vedeli, kje so jim

na voljo sprotna navodila in obvestila s čebelarstvenega področja. Zlasti še, ker sta se uredništvi Slovenskega čebelarja in kmetijskih nasvetov pri radiu sporazumeli, da bosta v letu 1986 objavljali čebelarstvena opravila po mesecih.

V januarju nima čebelar pri čebelah kaj početi. V tem mesecu potrebujejo čebele samo mir, zato da se lahko, tesno stinjene v zimsko gručo, brez vznemirjenja pripravijo na pomladno prebujenje. Bolj iz radovednosti kot iz potrebe lahko občasno prisluhnemo ždenju v panju. To delamo tako, da vtaknemo primerno gumijasto cev z enim koncem v žrelo, z drugim pa v uho. Rahel trk po panju bo vznemiril čebele, da bodo glasneje zabrenčale. Če se bo brenčanje hitro umirilo, smo lahko prepričani, da je z družino vse v redu. Če pa se brenčanje spremeni v žalostno zavijanje, je to skoro zanesljivo znamenje, da z družino nekaj ni v redu: ali je ob matico, ali ji primanjkuje hrane, ali jo vznemirja kaj drugega. Zdaj tega ne moremo ugotoviti, si pa tako družino zapomnimo, da ji bomo tako ali drugače pomagali, kakor hitro bo mogoče.

Med takimi občasnimi prisluškovanji bodimo pozorni, ali niso žrela ne-

Tudi prevozne
čebeljnake
moramo pozimi
primerno
zaščititi

mara zaledenela; v takem primeru led takoj odstranimo, pazimo pa, da delamo čim manj hrupa. Zgrizene mrtvice okoli žrela nam povedo, da v panju pustoši miš rovka. Po možnosti ugotovimo, kje se je vgnezdila. Najbrž ima svoje pribežališče kje v bližini, panje pa obiskuje skozi žrela ali druge odprtine. Lahko je tudi v panju in tam nemoteno dela škodo. Miši uničujemo s strupom ali mišelovko. Mišelovke nastavimo na skrita mesta, ob poteh, po katerih menimo, da se miši gibljejo. Strup za miši, kot je, denimo, Ratox — vaba, se dobi že pakiran v vrečki po 30 gramov, kolikor ga potrebujemo za eno vabo. Tudi vrečko postavimo v bližini rovkinih poti, pazimo pa, da do vrečke ne more kakšna druga žival. Pozneje vse vrečke, tako tiste, ki jih je rovka načela, kakor nedotaknjene, odstranimo in uničimo.

V bližini čebelnjaka se zlasti v zimskem času rade zadržujejo sinice, ki izpred panjev pobirajo mrtvice. Pri tem sedajo tudi na brade panjev in s svojim skakljanjem in kljuvanjem vznemirjajo čebele v panjih. Če jim bomo postavili krmilnico in jo redno oskrbovali s sončnicami, tega ne bodo počenjale.

Pa še beseda, dve o tem, česa v zimskem času ne smemo počenjati ali je odveč. Predvsem moramo opustiti vse, kar bi kakorkoli vznemirjalo čebele v panjih. Pri tem moramo vedeti, da stalni ali ponavljajoči se ropot čebel preveč ne moti. Tako bodo, na primer, čebele v bližini železniške proge, avtoceste ali večje tovarne ravno tako mirno prezimile kakor čebele, ki so daleč od vsakega hrupa. Znan je primer iz Mengša, kjer je imel sodar čebele uspešno zazimljene v prizidku svoje delavnice, čeprav je v njej vso zimo nabijal sode. Kaže, da so se čebele privadile tem nabijanju.

Da bi čebele čimbolj zaščitili pred hrupom in drugim motenjem, nekateri čebelarji v zimskem času pripirajo brade panjev. Tega ne priporočamo, ker s tem zmanjšamo ali celo pre-

kinemo redni dotok svežega zraka v panj, drugič pa zato, ker nas lahko preseneti nenadna odjuga, čebele pa se ob težko pričakovani otoplitvi ne bi mogle spreleteti. Eno in drugo lahko tako vznemiri čebele, da so posledice prav hude.

Dogaja se, da posamezne čebele tudi v najhujšem mrazu zletavajo iz panja in nato poginejo v snegu. Nekateri čebelarji take čebele pobirajo, jih skušajo skozi žrelo ali kako drugače spraviti nazaj v panj. To je povsem napak, kajti čebela, ki zapusti toplo zimsko gručo in zleti iz panja v mrzlo smrt, je močno okužena in hoče tako obvarovati pred okužbo vrstnice v panju.

Sicer pa je zima čas notranjih opravil, priprav na bližnjo sezono, društvenega dela, izobraževanja in predvsem načrtovanja. O vsem tem bomo govorili naslednji mesec. Tokrat le še nekaj napotkov in priporočil, ki nekako sodijo na začetek novega leta, novih snovanj in načrtovanj.

Čebelarstvo je danes postalo pomembna kmetijska dejavnost in krepko prekoračilo ozke okvire idiličnega pridelovanja medu in ogrebanja rojev. Z neprecenljivo vlogo, ki jo ima pri opravevanju žužkocvetnih kmetijskih kultur, pospešuje pridelovanje hrane. Nič manj niso čebele pomembne pri ohranjanju naravnega okolja. Tega se morajo čebelarji popolnoma zavedati in načrtovati svoje čebelarjenje, tako da bo kar najbolj podpiralo ta družbena prizadevanja. Hkrati se morajo truditi, da bo družba pravilno ovrednotila prispevek čebelarstva pri reševanju tako perečih vprašanj sodobnega sveta, kot sta pridelovanje hrane in ohranjanje slovenskega delovnega in življenjskega okolja.

Sodobni človek, utrujen od hlataanja po dobrinah, hlepi po sprostitvi in rekreaciji. Pri čebelah lahko najde vse to, seveda pa pri tem ne sme pričakovati od čebel posebnega dobička, čeprav mu bo tudi ta navržen. V zvezi s tem moramo ločevati športno čebe-

larjenje od pridobitnega. Za eno ali drugo se moramo odločiti že kot začelniki in ga nato tudi vsako leto posebej tako načrtovati. V mesečnih navodilih bomo poskušali dajati napotke tako športnim kakor tudi pridobit-

nim čebelarjem, hkrati pa enim in drugim pokazati pot, po kateri se mora čebelarstvo tako ali drugače pridružiti tokovom modernega življenja in se v njih uveljaviti.

AKTUALNA RAZMIŠLJANJA O VAROOZI

PROF. DR. JOŽE RIHAR

Moj letošnji prispevek* se bo — podobno kot prejšnja leta — nanašal na varoozo, vendar nekoliko drugače. Na prvem posvetovanju v Polju leta 1977 in nekaj poznejših let, preden smo varoo odkrili tudi v Sloveniji, smo razpravljali o biologiji, širjenju in zatiranju novega zajedavca. Po znanje in skušnje smo hodili na vzhod, kjer so se z varoozo že dolgo spoprijemali. Leta 1978 sem varoo, ki se nam je bližala, primerjal z koloradskim hroščem in trtno ušjo filoksero, ki je pred 90 leti začela uničevati do takrat sajeno vinsko trto in jo tudi uničila. Danes moram ugotoviti, da takratna primerjava ni bila povsem ustrezna, bila je izraz strahu, njen namen pa je bil dopovedati čebelarjem, kako nevaren je bližajoči se sovražnik. Tedaj nam je šlo predvsem za ohranitev čebeljih družin, nismo pa se še zavedali, da nam utegne vdor novega zajedavca groziti še s čim hujšim. Glejte! Tako pridelovalec krompirja kot vinogradnik pridelujeta kljub škropljenju oz. zapraševanju ali po zamenjavi podlage še vedno neoporečen krompir, neoporečno vino. Niti prvi niti drugi škodljivci nista prizadela pridelka.

Drugače pa je pri pridelovanju čebeljih dobrin. Uporaba kemičnih sredstev pri zatiranju varooze ogroža tudi čebelje pridelke. *Redna in vse pogostejša uporaba kemikalij pri zatiranju zajedavca utegne ogroziti ugled, sloves čebeljih pridelkov, njihovo prodajanje in izvoz, s tem pa vso čebelarško panogo.*

Kot nam je v prejšnjem desetletju prešel v meso in kri strah pred varoo,

tako je sedaj na mestu zaskrbljenost pred onesnaževanjem čebeljih pridelkov.

Kaj me navaja k obravnavanju te pereče tematike?

Kot javni delavec v čebelarstvu predavam na teh posvetovanjih že deseto leto. Redno delam na biotehniški fakulteti, zdaj pa me je založba Kmečki glas povabila naj napišem vse, kar mora čebelar vedeti o življenju in zatiranju zajedavca varoe. Povrh sem tudi sam čebelar. Vse to me je zlasti zadnje leto vedno znova sililo, naj se temeljito posvečam tej problematiki. Plod tega sta moje današnje predavanje, in kot vidite, knjižica Varooza čebel.

Ob tej priložnosti moram obrniti vašo pozornost na dve okoliščini.

Zajedavec varoa se je razširil praktično po vseh naših čebelarstvih, stopnja okuženosti se povečuje in se bo predvidoma še povečevala, množijo se drugotne okužbe (gnilobe, nosestavost, viroze), vse to pa zahteva dodatno zdravljenje čez leto. Naj omenim, da so čebelarji iz Srbije in Dalmacije lani v Splitu govorili o osemkratnem dimljenju.

Druga, skrb zbujujoča stvar je, da lahko uradno dovoljena kemična sredstva fenotiazin, varitan, apiakari-dim in še nekatera puščajo ostanke kemikalij na satju, v medu in drugih čebeljih pridelkih, jih skratka kontaminirajo. Nemara bo kdo rekel, da je to stvar veterinarske službe ali pa ce-

* Predavanje na posvetovanju čebelarjev v Ljubljani 21. 9. 1985.

lo, da naj o tem čim manj razpravljamo. Moje mnenje pa je, da bo tedaj, ko bodo posegle vmes inšpekcijske službe, že pozno, če ne kar prepozno, in da se moramo predvsem čebelarji sami zavedati resnosti položaja in se primerno preusmeriti pri zatiranju varoe. Zdriniti nas morajo vse številnejša odkritja v sosednjih deželah — o dietilenglikolu, antifrizu v vinu, pivu in tobaku, pesticidih v senu in kumaricah, bromovi kislini v pivu, temiku v paradižnikih itd.

Preden sem začel pisati brošuro o varoozi čebel in preden sem spravil na papir priporočila, ki jih dajem tu v razpravo, sem se dodobra seznanil z napredkom, ki so ga pri zatiranju varoe dosegli na zahodu, zlasti v Zahodni Nemčiji. Iz tega sem izoblikoval priporočila za preusmeritev pri zatiranju varooze. Na eni strani gre za opustitev nekaterih akaricidov, na drugi strani pa za njihovo drugačno uporabo, tako da bo prišla v panj manjša količina kemičnega sredstva, ki pa bo še vedno zanesljivo delovalo na zajedavce.

1. Prvi ukrep, ki ga predlagam, je, da začnimo počasi *opuščati uporabo sredstev, ki vsebujejo aktivni snovi fenotiazin in malation*. Sem spadajo poleg fenotiazina še varitan, apiakaridim, varocid rdeči.

Pri tem lahko nekaj storiijo oblastni organi in veterinarske inšpekcije, največ pa *predvsem* čebelarske organizacije in čebelarji sami, tako da nehajo kupovati akaricide oziroma jih uporabljati, če jih imajo še na zalogi. V to smer se je nagibala tudi razprava na simpoziju o varoozi v Splitu leta 1984. Arzone in Paletta (1983) sta ugotovila, da deluje malation smrtno na čebele že samo v koncentraciji 0,0117 ‰, zato pri uničevanju varoe odsvetujeta njegovo vnašanje v panj. Uporaba apiakaridima je imela v številnih naših čebelnjakih za posledico, da so čebele po dimljenju zapustile panje, pri čebelarjih pa je delo s tem zdravilom povzročalo glavobol in bruhanje.

2. Drugi ukrep, o katerem naj bi danes razpravljali, se tiče doziranja akaricidov, gre za to, da bi jih vnesli v panj najmanjšo možno količino, ki še deluje na zajedavca. Zaradi dimljenja iz kadilnikov je čebelarjem propadlo na tisoče družin. Do škod prihaja tudi zato, ker aktivna snov v kolutu (kolobarju) ni enakomerno razdeljena in ker je težko vnesti v vsak panj enake množine aktivne snovi. Kaj napraviti? *Raba akaricidov v obliki lističev* je bolj na mestu. Pri lističih je doziranje natančno, in zato lističe priporočam ne le začetnikom in čebelarjem z manjšim številom panjev, temveč vsem.

Posebej se pomudimo pri amitrazu. V obliki lističev sta v prodaji varamit in varocid zeleni. Kaže, da je amitraz med vsemi, pri nas uporabljenimi sredstvi pri zatiranju varooze najbolj učinkovit, saj v primerjavi z apiakaridimom in novim folbexom VA najhitreje deluje, že v nekaj urah. Poudarim naj, da se za uvedbo amitraza zavzemajo tudi vidni znanstveniki v Zahodni Nemčiji, vendar imajo v mislih njegovo drugačno uporabo. Česa se lahko naučimo o uporabi amitraza na češkem in pri francoskih čebelarjih? Oboji uničujejo varoo z vodno raztopino amitraza. V Franciji vnašajo vodno raztopino amitraza v panje v obliki fine megle. V ta namen uporabljajo posebne naprave, difuzorje, razpršilnike, ki razpršijo tekočino v drobne delčke, velike 1—2 mikrona (eno do dve tisočinki mm). Ta megla lebdi dolgo v zraku, delčki imajo le 20 do 30 cm padca na uro. Fina megla, ki jo razpršilnik segreje na 35° C, prodre tudi v čebeljo gručo in v dihala čebel.

Francozi, ki tako zdravijo obolele čebele, pravijo, da amitraz v tej obliki najugodneje deluje na čebeljo družino. V panj prihaja v minimalni količini in za kratek čas. Ravno v tem je bistvo. Tako zdravijo čebele v času, ko v panju ni več zalege, od sredine novem-

bra naprej. Poročajo, da so tako zamegljevali čebele brez škode celo pri temperaturi -7°C . Omenimo še, da tudi Čehi razpršujejo amitraz po satih pri nizkih temperaturah zraka, dovolj jim je, da je temperatura nad 2°C .

Čebelarji z večjim številom panjev imajo v Franciji lastne razpršilnike, manjši čebelarji pa jih nabavljajo skupno. Naprava stane v Zahodni Nemčiji 400 DM, stroški za en panj pa znašajo 0,02 DM, tj. 2 din.

Opisano zdravljenje, recimo kar zamegljevanje z amitrazovo vodno raztopino, ima vse prednosti: deluje že v minimalni dozi in hitro, jeseni nismo toliko odvisni od temperature ozračja, postopek je poceni. Naša naloga naj bi bila potemtakem, da čebele nehamo dimiti in jih začnemo zamegljevati z vodno raztopino amitraza.

3. Pri varovanju čebeljih pridelkov pred onesnaževanjem s kemikalijami imajo pomembno mesto akaricidi, ki hlapijo in ne puščajo za seboj nikakršnih sledov. V mislih imam mravljinčno in oksalno kislino ter timol. Naštetim velja torej naša posebna pozornost.

Če lahko govorimo o senzacijah tudi v čebelarstvu, je letošnja senzacija vsekakor odkritje dr. G. Liebiga s čebelarkega zavoda pri vseučilišču Hohenheim pri Stuttgartu: mravljinčna kislina ne ubija le varoe na čebelah, ampak prodira tudi v celice in ubija tudi varoo, ki je skrita na pokriti zalegi. Med stotimi sredstvi za zatiranje varooze, kolikor jih je doslej v uporabi, ima — kolikor mi je znano — to lastnost edino mravljinčna kislina.

Čebelja zalega je pokrita osmi dan, enaindvajseti dan, tj. po 12 dneh, ko je čebelja zalega pokrita, se razmnožujejo v njej tudi zajedavci. Samica varoe ne začne odlagati jajčec prvi dan, temveč šele tretji do peti dan. Če vzamemo, da samica odloži vsak dan po eno jajčece, imajo možno-

sti, da se razvijejo v odraslo varoo samo tista jajčeca, ki jih samica odloži prvi ali drugi dan. V tem se razvoj čebele in varoe razhajata. Čebele se povalijo iz celic, preden dozori večina varoinih jajčec. Ko se čebele polegajo, pada z njimi vred iz celic veliko nedozorelih zajedavcev. Od odraslih so manjši in precej svetlejši, rumenkasto bele barve.

Mravljinčna kislina ubije v celicah tako odrasle samice, ki še niso pričele zalegati jajčec, kakor razvite, dozorele mlade varoe in manjše, svetlejše, še nedozorele. Odpadajo 4 do 5 dni. Potem ko vložimo v panj mravljinčno kislino, odpadajo prvi dan množično zajedavci s čebel, v naslednjih 12 dneh pa tisti, ki so v pokriti zalegi. V pokriti zalegi jih je približno 2- do 3-krat več kot na čebelah. Ravno zato je delovanje te kisline tako izredno.

Kdaj je najprimernejši čas za uporabo mravljinčne kisline? Dr. Liebig priporoča, naj se zdravilo uporablja v obdobju pred jesenskim dopolnilnim krmljenjem in med njim, torej v času, ko je v gnezdu še zalega in ko je v pokriti zalegi največ zajedavcev. Septembra imamo tudi še dovolj časa, da čebele še dodatno zdravimo z drugimi akaricidi, če je potrebno. Mravljinčna kislina namreč ne deluje v vseh panjih enako učinkovito, zlasti če imamo z njeno uporabo premalo potrebnih izkušenj. V letošnjem letu smo si v našem čebelnjaku pridobili prve izkušnje. Preizkušali smo pet načinov dodajanja kisline. O ugodnih rezultatih dela s to kislino nam poročajo tudi nekateri drugi, ki so se udeležili naših predavanj v letošnji pomladi.

Ali je dodatno zdravljenje potrebno ali ne, nam pove testni vložek. Tudi to je novost, ki jo je uvedel dr. Liebig. Njegova testna formula poenostavlja ugotavljanje stopnje okuženosti posameznih panjev, omogoča pa tudi preverjanje delovanja posameznih akaricidov. (Podrobnosti glej v knjižici.)

Prav tako so v knjižici Varooza čebel opisane novosti, ki jih je treba upoštevati pri rabi gradilnega satnika in raznih načinih narejanja rojev. Posebej bi opozoril tudi na opis postopka o uničevanju varoe z lovilnimi sati. Ta način zatiranja varooze bo vsekakor zadovoljil čebelarje z manjšim številom panjev. Suliejeva, ki v Ukrajini že vrsto let uničujeta varoo v svojem čebelnjaku z lovilnimi sati, pravi,

da je s tem postopkom manj dela kot s kemičnimi pripravki.

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da nekateri ljubitelji krotijo varoo samo z naravnimi postopki. Kot smo videli, so tudi v tej smeri še dodatne možnosti. Perspektive so tudi v smotrno naravnem selekcioniranju naše čebele. Pri tej dolgoročni nalogi pa se ne bi zadrževal, ker gre v našem primeru za kratkoročno nalogo, ki ne trpi nikakršnega odlašanja.

PLEMENILČEK Z RAZKLOPNIM SATNIKOM

IVAN ESENKO

Plemenilček z razklopnim satnikom sem širši javnosti predstavil letos na Gosodarskem razstavišču in v nekaterih mojih predavanjih čebelarjem v pretekli čebelarški sezoni. Ker so po-

kazali čebelarji precejšnje zanimanje za tovrstno plemenilno enoto, čutim dolžnost, da natančneje obrazložim pomen in uporabo plemenilčka, ki ga imenujem tudi nakladni plemenilček.

Ob tem izkoriščam priložnost, da povem tudi, kaj me je gnalo k razvijanju tega plemenilčka. Leta 1980 sem sodeloval z dvema vrhunskima vzrejevalcema matic, ki delata pri selekciji čebel, Čehoma Jaroslavom Havlinom in ing. Vladislavom Krausom. Mimogrede sta me vpeljala v vsa opravila, ki zadevajo selekcijo v čebelarstvu. Tako sta me naučila inseminacije, to je, umetnega osemenjevanja matic. To delo sem kasneje nadaljeval na čebelarškem inštitutu Dol pri Pragi, s katerim sta me povezala omenjena vzrejevalca. Kasneje sem kot pospeševalec v DO hp Medex sodeloval z ing. Ludvikom Klunom pri množični vzreji matic, ki jo je velikopotezno zastavil Medex. Skupaj sva obhodila obširne terene, da bi določila, kje naj postavimo prihodnje plemenilne postaje za kompleksno vzrejo Medexovih matic. Najino delo je bilo pestro in obširno, največje težave pa so nama delale plemenilne enote. Zakaj? Pri tako množični vzreji ni bilo vseeno, s kakšnimi plemenilčki bomo delali, saj neposredno vplivajo na ekonomiko vzreje.

Pregled plemenilčka s tridelnim satnikom

Polno naklado
s tridelnimi
razklopnimi
satniki postavimo
nad
plodišče močne
družine in tako
dobimo dovolj
čebel za
napolnitev
plemenilčkov

Delo skupaj z velikim veseljem in ljubeznijo do vzreje matic me je gnalo, da sem se z razvijanjem plemenilnih enot ukvarjal tudi na svoji domači plemenilni postaji. Glavno vodilo pri iskanju ustreznega tipa plemenilčka sta mi bila optimalni volumen in sistem satja; to naj bi bilo namreč uporabno tudi v pridobitnem panju. Obdobje je namreč pri množični vzreji nadvse pomembno, saj je škoda vsake čebele, kadar polnimo plemenilčke, in vsakega grama voska. Vse te izgube in prihranke pa je treba pri množični vzreji pomnožiti z velikim številom, medtem ko so pri manjši, individualni vzreji zanemarljivi. Že zaradi tega je treba ločevati med množično in individualno vzrejo.

Plemenilček z razklopnim satnikom je primeren tako za množično kot individualno vzrejo. Sestoji iz klasičnih delov nakladnega panja: podnice, naklade, pitalnika in pokrova. Osnovni podatki: Plemenilček je trisaten, stavba satja je mrzla. Satniki so razklopní, ker so stranice med sabo povezane s sklepnimi sponami; to omogoča preprosto pregledovanje plemenilčka (kontrola zaleganja), ima pa še drug, večji pomen. Satnike namreč lahko razklopimo v ravno linijo in v takšni obliki so po dimenzijah enaki satnikom v LR panju, zato jih zlahka vlo-

žimo v standardni LR panj. To napravim ob koncu vzrejne sezone. Satje iz plemenilčkov kratko malo predstavimo v mediščne naklade pridobitnih panjev, potem ko se poleže vsa zalega, čebele pa nato prenesejo še preostale vence medu v gnezdo spodaj. Tako izkoristimo plemenilček brez večjih težav do skrajnosti. Plemenilček lahko polnimo klasično (suho in mokro polnjenje, polnjenje s CO₂) ali pa vanj vstavimo že zaležene satiche s čebelami vred. Pitalnik je nameščen nad satniki in ima v dnu odprtino, skozi katero čebele hodijo k hrani, ta mora biti zato trda, saj bi raztopina stekla skozi odprtino v dnu. Plemenilne enote se namreč *ne krmijo* z raztopino, ker bi jih izropale čebele iz pridobitnih panjev. Vsi elementi plemenilčka so med sabo ločljivi, to omogoča, da osirotelo družinico brez težav z naklado vred pridružimo družini z matico. Povrhu s tem preprečujemo ropanje na plemenilni postaji. Površina satja in številčno stanje čebel v plemenilčku zadoščata, da se družinice same obnavljajo tako s čebelami kot tudi z zalogami hrane.

Češki čebelarški strokovni kolegij je plemenilček potrdil na preizkuševališču. Ne nazadnje sem ga doobra preizkusil na svoji plemenilni postaji, kjer delam z njim že dve leti.

IZKUŠNJE S PLASTIČNIM SATJEM IN SATNICAMI

Čas po drugi svetovni vojni bi lahko mirno imenovali tudi čas plastičnih mas, saj od takrat izdelujejo iz plastike na tisoče predmetov.

Tako kot v številnih drugih človeških dejavnostih se je v zadnjih desetletjih marsikaj spremenilo tudi v čebelarstvu. Medtem ko je bilo prej na trgu veliko voska, ki so ga prodajali v glavnem zasebni čebelarji, pa se je z modernizacijo te panoge povpraševanje po satnicah zelo hitro povečevalo, poleg tega pa je začelo vse bolj množično uporabljati stroje pri točenju medu zahtevati trdnjši material, kot so satniki z voščenimi satnicami. Na svetovnih čebelarskih razstavah nastopa vse več proizvajalcev, ki ne razstavljajo samo plastičnih satnic in polizdelanega satja, temveč tudi kompaktne plastične satnike in panje iz podobnega materiala.

Tudi pri nas v Jugoslaviji, pravzaprav v Beogradu, je začel neki proizvajalec izdelovati posebne plastične satnice, zato utegne biti za naše čebelarje zanimivo, če jih seznanimo z nekaterimi izkušnjami, ki so si jih s tem materialom pridobili čebelarji v drugih državah. Pri pisanju tega članka smo si pomagali s članki dr. K. Weissa z zahodnonemškega inštituta v Erlangnu.

Dr. Weiss je več let preskušal različne vrste plastičnih satnic in polizdelanega satja nemških in ameriških proizvajalcev.

PRVI POSKUSI S PLASTIČNIMI SATNICAMI

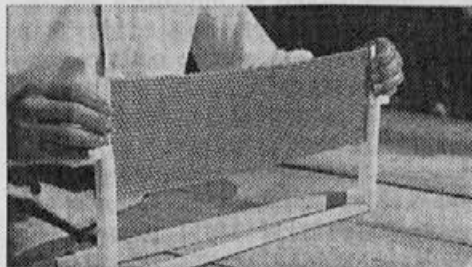
V tridesetih letih tega stoletja je neko nemško podjetje začelo poskusno izdelovati aluminjske satnice, ki so bile prevlečene s tenko plastjo voska, zato da jih čebele rajši sprejemale. Iz neznanih vzrokov pa se je ta proizvodnja nehala, še preden se je bila dobro začela. Najbrž je bil takrat aluminij dražji od voska ali pa je Hitler potreboval aluminij za izdelovanje letal. Kakorkoli že, znano nam je le to, da se je bil podoben poskus z aluminijastimi satnicami ravno tako neuspešno končal že prej v ZDA, nekje okrog 1922. do 1924. leta.

Ko se je začela plastika po drugi svetovni vojni na široko uporabljati, so v Zahodni Nemčiji pri prvem poskusu izdelali plastični sat z docela izdelanimi celicami. Izdelali so ga po dragem postopku, po katerem delajo, na primer, kipe. Izumitelj je bil Franc Osterholzer, ki je takrat delal v Erlangnu. Ta plastični

sat je pri uporabi pokazal vrsto pomanjkljivosti, tako da je zanimanje za to zamisel hitro uplahnilo. Resda so v te sate, če so stali v medišču, čebele spravljale med, vendar pa je bilo potem odpiranje celic prava muka. Medni pokrovčki so bili ravni ali celo uleknjeni, tako da jih ni bilo mogoče snemati z nožem ali vilicami, kot je v navadi. Pokrovčke je bilo treba vrtati, da se je med lahko iztočil. Čeprav je matica v plodišču brez težav zalegala v plastično satje, se je v njem razvila le sem ter tja kakšna larva in se izlegla v čebelo. Zalega se je normalno razvijala, samo če so bile celice prevlečene s tenko plastjo voska, to pa je bilo takrat težko narediti. Nepraktično je bilo tudi čiščenje takšnega satja od ostankov kokonov, potem ko se je v njem izleglo več rodov čebel. Celice so postale ožje in neprimerne za zalego. Povrhu je bila plastika, iz katere je bil izdelan sat, krhka in se je rada lomila.

Po tem neuspehu s plastičnim satjem, je zadeva nekaj časa mirovala, dokler niso začeli v ZDA uporabljati plastične folije za ojačevanje satnic. Plastiko so prešali, tako da je dobila obliko satnice, potem pa so nanjo nanašali voščen film, s katerim so oblikovali šesterkotna celična dna. Ta izum se je izkazal za uspešnega in Dadantovo podjetje je že v sedemdesetih letih prodalo polovico svojih satnic v takšni obliki. Nekaj pozneje so podobno tehnologijo vpeljali v Angliji.

Kadar takšno satje ostari, se plastika pri topljenju pokvari, tako da jo je le težko mogoče spet uporabiti. Staro satje se da s satnice sneti tudi potem, ko je nekaj časa spravljeno v zmrzovalniku, vendar hkrati snamemo tudi voščen film, takšnih satnic pa čebele ne marajo spet sprejeti.

Plastična armirana satnica se vstavi v utor plastičnega satnika. Tako odpade žičenje in vtiranje, ki je potrebno pri satnici iz voska. (Francija)

POSKUSI Z RAZLIČNIMI VRSTAMI PLASTIČNEGA SATJA IN SATNIC. POLIZDELANO PLASTIČNO SATJE

Kljub začetnim neuspehom zamisel o izdelovanju plastičnega satja ni popolnoma zamrla. Inštitut v Erlangnu je poskušal izdelovati satnice in satje iz novih plastičnih materialov, kakor hitro so prihajali na trg. Tudi ti poskusi so se zelo pogosto končali z neuspehom, ker se podjetja, ki so se lotevala izdelave, niso držale napotkov inštituta.

Napredek je nastopil, ko je v šestdesetih letih čebelar novator Mathias Schmit izdelal sat s polovično višino celic, ki ni potreboval lesenega satnika. Distančniki so se pritrjevali naravnost na sat in potem so takega lahko postavili v panj med druge satnike. Prvi praktični poskusi so pokazali vrsto pomanjkljivosti. Ker sat ni bil prevlečen z voščeno plastjo, so čebele celice le nerade dodelovale, razen kadar je šlo za naravne roje. Vendar pa tudi v takem, od čebel dodelanem polizdelanem satu zalega ni bila strnjena, čeprav je matica zalegala v vse celice. Kakovostna zalega se je razvila šele potem, ko se je sat dalj časa uporabljal za zaleganje (v drugi ali tretji generaciji zalege).

Polizdelano satje se je precej bolje izkazalo v medišču, saj so ga čebele normalno dodelovale, vanj spravljale med in ga pokrivalo. Pri odkrivanju ni bilo težav in satje se pri točenju ni poškodovalo.

Ta vrsta sata je bila vendarle korak naprej. Nadaljnji poskusi so pokazali, da tudi z zalego ni težav, če so celice prevlečene z voščeno plastjo. Potem so izdelovalcu predlagali, naj poskusi še z drugimi vrstami plastike; tako so ugotovili, da vse plastike niso primerne, pa tudi, da za vse pomanjkljivosti ni kriv samo material. Takoj so posumili, da utegne biti eden od vzrokov za neuspehe pri plastičnem satju elektrostatični efekt plastike. Odpravili so ga z nanašanjem voščene plasti na celice plastičnega sata. Kljub temu se je satje v panju krivilo in zato ni bilo na obeh straneh enakomerno dodelano. Zaradi tega ni bilo primerno za zalego in tudi čebelarjem je delalo težave.

Potem so leta 1970 v ZDA spet dali v promet polizdelano plastično satje, ki ga čebelarji uspešno uporabljajo, vendar samo v medišču.

PLASTIČNE SATNICE STAPLA

Leta 1977 je začelo reklamirati svoje plastične satnice podjetje Stapla iz Ros-

bacha pri Frankfurtu, inštitut pa jih je preskusil leta 1978. Na prvi pogled so videti kot voščene, le da so debelejšje, velikost celic pa je med celicami čebel delavk in trotovkami celicami. Na te plastične satnice nanašajo vosek z razpršilnikom. Treba jih je vpenjati v lesene ali plastične satnike.

Čebele so na teh satnicah gradile satje tako kot na Schmitovih polizdelanih satih. Satje Stapla se je v lesenih satnicah krivilo na eno stran, tako da so čebele na izbočeni strani odgrizovale voščene celice in je niso uporabljale za zalego. Na takšnem satju so čebele normalno prezimovale, le spomladi so se iz nekaterih povečanih celic, iz katerih je bilo pričakovati delavke, polegli troti.

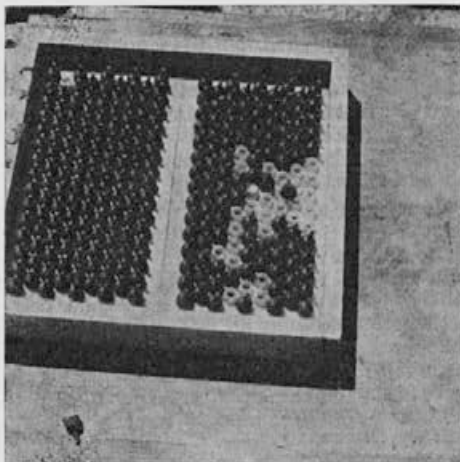
SATNICE ARNABA

Na kongresu v Atenah leta 1979 je dr. Weiss privikrat videl plastične satnice, ki jih izdeluje podjetje Arnaba s Havajev. V nasprotju s satnicami Stapla imajo te normalno velike celice delavk brez opazno nanese voščene plasti. Napravljene so tako, da jih je mogoče takoj vstaviti v LR satnike. Leta 1980 so jih v Erlangnu uporabili za naravni roj, in ta je dovršeno dogradil celice. Zalega je bila takšna kot na satju iz voščeni satnic. Svoj nagon po graditvi trotovkah celic so debele zadovoljile na gradilnem satniku. Med poletnimi pregledi je bilo komajda mogoče opaziti razliko med satjem, izdelanem na voščeni in plastičnih satnicah.

PRIMERJAVA MED PLASTIČNIMI SATNICAMI ARNABA IN STAPLA

Demonstracijski poskus s tema vrstama plastičnih satnic so v inštitutu izvedli leta 1980, tako da so jih postavili v dva steklena opazovalna panja z dvema satnikoma enim nad drugim, in siter so v vsakega postavili po eno satnico Stapla in Arnaba, le da je bila v enem panju prva spodaj in druga zgoraj, v drugem pa narobe. V vsak panj so stresli enako količino čebel in jih potem intenzivno hranili, ker so poskus opravljali v hladnem vremenu. Čebele so zgradile celice v obeh panjih. Na satnicah Arnaba je bila zalega zelo dobro pokrita, ne glede na to ali je stal sat zgoraj ali spodaj, na satnicah Stapla pa je bilo na zgornji satnici nekaj malega zalege (čebel in trotovk), na spodnji pa nič. Pozneje je izginila vsa zalega.

Kaže, da so bile vzrok za slabo uspešnost nemških plastičnih satnic Stapla več-

Plastika prodira tudi na področje vzreje matic

je celice. Upanje izdelovalca, da se bodo iz takih celic izlegale večje čebele, se ni izpolnilo.

PLASTIČNE SATNICE PIERCO

Pozno poleti leta 1980 je dobil inštitut vzorce plastičnih satnic tovarne Pierco iz Kalifornije. Zanje lesen satnik ni potreben, ker sta satnica in satnik celota. V nasprotju s plastičnimi satnicami Arnaba so satnice Pierco prekrite s tenko plastjo voska. Pozneje je začela tovarna izdelovati tudi plastične satnike s satnicami brez voščene plasti. Na satnike s plastičnimi satnicami Pierco so v inštitutu postavili narejeni roj. Vedenje čebel je bilo normalno. Zgradile so vse celice in gojile zalego. Družine na satju Arnaba in Pierco so uspešno prezimile. Med njimi in družinami, ki so imele v panju satje na voščenih satnicah, ni bilo razlike, kot so pokazali poskusi, opravljeni leta 1982.

ZADNJI POSKUSI S PLASTIČNIMI SATNICAMI IN SATJEM

Leta 1982 so nadaljevali poskuse s satnicami Arnaba in Pierco ter Schmitovim polizdelanim satom, poleg tega pa so preskušali še polizdelani kompaktni sat s plastičnim satnikom iz Izraela. Tako kot pri prejšnjih vrstah so čebele dogradile tudi izraelski sat, ko so ga postavili med dva satnika s plastičnimi stranicami Pierco. Tudi v tem satniku so čebele normalno gojile zalego.

PROBLEM ČIŠČENJA STAREGA PLASTIČNEGA SATJA

Čebelar mora zamenjati satje, kadar postane črno, ker se celice, potem ko se iz njih poleže nekaj generacij čebel, zaradi ostankov kokonov zožijo. Čebelje družine v naravi ne ostanejo na istem satju več desetletij, temveč si zgradijo novo gnezdo. Opuščeno staro satje uniči voščena vešča, in če se v isto bivališče nastani nov roj, si zgradi svoje satje.

Zaradi tega je treba tudi plastične sate in satnice občasno očistiti. Vrela voda, tudi če jo plastika prenese, ni dobra, ker celice ne očisti. Kot najboljši način za odstranjevanje ostankov kokonov iz celic se je izkazal postopek, pri katerem potopimo satje za nekaj ur v 3-odstotni lug. Tako da se ostanki v celicah odluščijo od sten in jih potem zlahka speremo z močnim curkom vode. Tako očiščeno plastično satje čebele rade volje spet sprejmejo in ga dograjujejo. Zal pa tako dobljeni vosek ni primeren za ponovno uporabo. Tej škodi so se poskušali ogniti, tako da so satje potapljali najprej v vrelo vodo, da bi dobili vosek, vendar pa s tem niso veliko dosegli. Dosti bolje je bilo vosek ostrgati z lopatico. Tako očiščeno satnico lahko spet postavimo v panj, da jo čebele izdelajo. Samo polizdelano satje je treba potapljati v alkalno raztopino, če ga hočemo očistiti. Inštitut je nadalje pripomnil, da nima izkušenj z izredno starim satjem na plastiki. Vosek, ki ga dobimo s strganjem, lahko normalno pretopimo.

UGOTOVITVE, KI SO JIH POTRDILI TI POSKUSI

Za zdaj je inštitut iz Erlangna ugotovil, da čebele sprejemajo plastične satnice in polizdelano satje in jih dograjujejo. V takem satju gojijo zalego ravno tako kakor v satju iz čistega voska. To velja še zlasti za satnice Arnaba in Pierco in izraelske polizdelane kompaktne sate s satniki.

Čebele so zmožne ločevati med plastiko in čebeljim voskom: če je satnik z voščeno satnico na eni strani zalege, na drugi pa plastična satnica, bo močna čebelja družina zgradila najprej voščeno satnico. Nasploh se zdi, da čebelje družine, ki so navajene na voščene satnice, nerade sprejemajo dodane plastične. Narobe pa narejeni ali naravni roji, če jih damo takoj samo na plastične satnice, te sprejmejo ravno tako kot voščene. Če strememo roje na mešane plastične in voščene satnice, bodo zmeraj najprej dogradili slednje. Plastične satnice je treba do-

dajati postopoma, in to v glavnem nareje, nim rojem. Potem ko je plastična satnica dograjena in se je v takem satu zvalila zalega, ga čebele uporabljajo ravno tako kot voščene. Satje, zgrajeno na plastičnih satnicah, je težje, zato pa je stabilnejše. Na primer, voščena satnica za Zanderjev satnik tehta 79 g, medtem ko tehta satnica Arnaba 164 g. Tako torej v panj s tremi nakladami dodamo 2,3 kg dodatne teže.

Plastika, ki se uporablja za izdelovanje satnic Stapla in Schmitovih polizdelanih satov, je polipropilen, medtem ko so satnice Arnaba in Pierco izdelane iz polistirola, ki je odpornjši proti udarcem in se manj obrabi. Čeprav sta za čebele oba materiala sprejemljiva, so celo pri istem osnovnem materialu opazili razlike, kadar je bil pridobljen iz različnih surovin.

Značilno je, da so se satnice Arnaba uspešno izkazale, ne da bi bile prevlečene s čebeljim voskom, medtem ko je bil vosk pri drugih vrstah plastičnih satnic in polizdelanih satov potreben. Še posebej, kadar so jih uporabljali za gojenje zalege. Ni ugotovljeno, ali nastaja ta razlika zaradi tipa plastike ali tehnoloških podrobnosti pri izdelavi. Sicer je edina pomembnejša stvar, po kateri se satnice Arnaba ločijo od drugih, komaj opazna hrapavost celičnega dna.

Uporaba plastičnih satnic in polizdelanega satja naj bi zboljšala higieno satnikov s satjem. Potem ko odvezamemo staro satje, lahko plastične satnice brez težav dezinficiramo in tako odstranimo spore *Noseme apis*. Satnice razkužimo v pari očetne kisline ali pa tako, da jih potopimo v vrelo vodo. Večji problem so spore hude gnilobe, ker morajo čebelarji obvezno sežgati satnike z okuženim satjem in začeti na novo z neokuženim. Tako imajo večjo finančno izgubo, ker je plastično satje dražje. Temu se lahko izognemo, če potem, ko odstranijo vosk s teh satnic, satnike dezinficiramo v 5-odstotnem lugu. To je v skladu s nemškimi predpisi o dezinfekciji opreme, okužene s sporami hude gnilobe.

Do takrat, ko smo začeli pisati ta članek, v Zahodni Nemčiji ni bilo drugih vrst plastičnih satnic ali polizdelanih satov, vendar pa je upati, da bodo na trg kmalu prišli še drugi taki izdelki, ki bodo sprejemljivi za čebele. Satnice bi se morale izdelovati v večjih ploščah, ki bi

jih bilo mogoče rezati po želji, ker imajo v Nemčiji satniki različne dimenzije. Kosi teh satnic bi se vpenjali v lesene satnike ali pa bi bilo treba sprejeti plastične satnike. Na koncu nemški viri dodajajo, da se to že pripravlja.

OBETI ZA PRIHODNOST

Plastično satje in satnice niso več nova in nepreskušena zamisel. Že se vidi, da prihranijo nekaj časa, ker jih ni treba zažičevati. Ker so sati s plastičnimi satnicami zelo močni, skorajda ni nevarnosti, da bi se pri točenju zlomili, pa četudi točimo goste medove. Satnice je mogoče zlahka očistiti in sterilizirati, vosk pa normalno uporabljati. Poleg tega lahko tako satje uporabljamo vrsto let, tako da se s tem povrnejo večji začetni finančni stroški.

Kaže, da bomo v bližnji prihodnosti kupovali panje s satniki, v katere bodo že vdolane plastične satnice ali delno plastično satje, ki bo nemara trajnejše od panjev.

In kako daleč smo s tem pri nas v Jugoslaviji?

Kolikor je znano, je pri nas, če izvzamemo enega samega proizvajalca plastičnih satnic, sestavljenih iz dveh delov, v uporabi še zmeraj samo voščena satnica.

Jugoslovanskih plastičnih satnic ni treba prekrivati s plastjo voska, zato da bi čebele na njih gradile satje. Tako kakor pri drugih vrstah plastičnih satnic pa se je tudi pri teh pokazalo, da čebele, če lahko izbirajo, raje gradijo satje na voščeni satnicah.

Sprva je bila plastika, ki so jo uporabljali za izdelovanje satnic, pretoga, zdaj pa so na voljo že boljši materiali. Način, kako je nosilec patenta in izdelovalec izdeloval stranici plastične satnice, ni bil primeren, zato so ga opustili in zdaj izdelujejo stranici v obliki plošč, ki se vstavljajo v satnik podobno kot klasične voščene satnice.

Zato da bo ta izdelek prešel v splošno uporabo in popolnoma upravičil svojo ceno, je treba rešiti problem, kako spojiti obe plošči, tako da bo zažičevanje popolnoma nepotrebno.

Po člankih, objavljenih v Die Biene 9/1984, pripravil in komentiral dr. Jovan Kulinčević

Prevedla Mojca Mihelič

ČEBELARSKI PREDAVATELJI IN NJIHOVI PROBLEMI

PROF. EDI SENEGACNIK

Slovenska čebelarška organizacija je s svojim že skoraj stoletnim vztrajnim delom spravila naše čebelarstvo na raven, ki nič ne zaostaja za sodobnim in naprednim razvojem drugod. To je bilo mogoče le zaradi izredne delavnosti in dobre volje naših čebelarjev, ki so si vselej želeli izobrazbe in jih niti najmanj niso motile ali ovirale različne težave in utesjenosti, ki jih je prinašal čas. Zadnja leta niti omejevalni stabilizacijski ukrepi niso kaj prida ovirali naše poti k napredku.

Naša čebelarška organizacija takega uspeha ni dosegla samo s pisano čebelarško besedo, za katero je vneto skrbela v svojem listu Slovenski čebelar in tako širila čebelarško prosveto, in z izdajanjem različne strokovne literature, s katero je vzdigovala strokovno raven naših čebelarjev. Za to, da smo danes postali napredni čebelarji, imajo precejšnjo zaslugo tudi številni predavatelji, ki so zavzeto skrbeli, da se je čebelarška prosveta širila po vsej naši deželi in dosegla tudi najbolj oddaljene kraje. Predavatelji so živa vez med organizacijo in čebelarji na terenu. Imeli smo res pravo srečo, da je bilo med nosilci in razširjevalci čebelarškega znanja največ učiteljev, ki so znali kot pedagogi svoje čebelarško znanje toliko bolj nazorno približati ukaželjnim čebelarjem.

Naša čebelarška organizacija in njevo vodstvo sta imela od zmeraj za svojo prvo dolžnost skrbeti za dober predavateljski kader. Če prelistujemo stare letnike Slovenskega čebelarja, vidimo v skoraj vsaki številki razpored načrtovanih predavanj po vsej Sloveniji. Predavanja so bila ob nedeljah in so se vrstila kar naprej. Zanje je vladalo med čebelarji izredno zanimanje. Predavatelji so bili takrat večinoma znani in ugledni čebelarji in srečanja z njimi so bila prav gotovo dogodek za vsakega čebelarja. Naj

omenimo na tem mestu poleg znanege učitelja Jurančiča še našega Žnideršiča, Bukovca in še koga. Ob živi slovenski besedi se je takrat krepila tudi naša narodna zavest, zlasti pred prvo svetovno vojno. Ker ni bilo na voljo dovolj predavateljev, so že takrat prirejali predavanja le v večjih krajih, kjer se je zbralo včasih tudi po sto in še več čebelarjev. Tik pred zadnjo vojno je postalo vprašanje naših predavateljev pravi pravcati problem. Zato je tedanje Slovensko čebelarško društvo pripravilo posebne tečaje za predavatelje. Ti so potem pred komisijo, ki so jo sestavljali naši vidni čebelarški strokovnjaki, opravljali izredno zahtevne izpite. Zato pa smo dobili nekaj odličnih mladih čebelarških učiteljev in seveda tudi predavateljev, ki so s svojo dejavnostjo nadvse koristili naši čebelarški organizaciji, zlasti po končani vojni. Takrat je bilo slovensko čebelarstvo v pravcatem razsulu in je naravnost kričalo po obnovi. Na srečo je bilo med temi novimi čebelarškimi predavatelji spet največ poklicnih učiteljev, ki so potem kot pisci ali predavatelji pomagali obnavljati naše čebelarstvo. Tudi njim gre zasluga za to, da smo dosegli danes tako zavirljivo čebelarško raven. Žal pa danes teh ljudi ni več, drug za drugim so odšli, za njimi pa je ostala boleča praznina. Danes bi lahko na prste prešteli naše še živeče predavatelje, sicer pa večinoma marljivo sodelujejo tudi pri Slovenskem čebelarju.

Tega bolečega problema se dobro zaveda tudi naša zveza. Letos je že drugič sklicala na posebno posvetovanje vse predavatelje in sodelavce Slovenskega čebelarja, da bi se pogovorili o nadaljnjem delu, predvsem o predavanjih, tečajih in člankih v Slovenskem čebelarju. Ker zveza ni mogla ugoditi željam vseh čebelarških društev glede predavanj, so posamezna čebelar-

Tečaja za vzrejo matic v Vzrejnem centru ZČDS so se udeležili tudi čebelarji iz Hrvaške. To pa kaže na to, da so praktični tečaji za čebelarje zelo potrebni in koristni

ska društva sama poskrbela za svoje predavatelje. Tako imajo danes nekatera društva oziroma medobčinske čebelarске zveze, denimo Celje, Maribor, Murska Soba in še kako društvo, na voljo že nekaj svojih, dobro usposobljenih predavateljev. Ti skrbe za strokovno izobraževanje v svojih okoliših. Iz poročil teh predavateljev lahko vidimo, da na njihovem področju ni čebelarске družine, ki ne bi imela vsaj enega predavanja na leto. Marsikatero čebelarско društvo pa poskrbi tudi za več predavanj, če tako želijo čebelarji. Danes res ni nobenega čebelarskega društva, ki ne bi v zimskem času priredilo vsaj enega predavanja. Pri tem gotovo prednjači ljubljansko čebelarско društvo, ki prireja vsako leto pozimi kar po več predavanj. Vsa ta predavanja pa imajo neko pomanjkljivost; vsa so bolj ali manj teoretična, praktičnih predavanj ob kakem čebelnjaku pa je le malo. Res je, da v zimskih mesecih takih predavanj ni mogoče imeti, lahko pa bi jih načrtovali za pomladne dni.

Zveza čebelarских društev prireja s sodelovanjem predavateljev vsako leto še tečaje za začetnike. Vselej se jih udeleži kar precejšnje število mladih čebelarjev, to pa kaže, da nam za čebelarски naraščaj ni treba biti v skrbeh. Prav tako imamo na mnogih osnovnih šolah čebelarске krožke, ki tudi mnogo obetajo. Tu so prevzeli mentorsko vlogo izkušeni čebelarji, med

njimi tudi predavatelji. Na posebnih tečajih za bolezenske izvedence se je, spet ob sodelovanju naših predavateljev, in seveda, veterinarjev, usposobilo toliko čebelarских preglednikov, da naša čebelarška društva zdaj niso v zadregi zanje. Vsako društvo ima po enega, dva ali celo več preglednikov.

Zveza čebelarских društev danes nima dovolj sredstev, da bi sama financirala vso to dejavnost, zlasti predavanja pri različnih društvih na terenu; zato morajo poskrbeti društva za predavatelje sama in jih tudi plačati. Omenimo še, da vabijo naše predavatelje na predavanja v sosedne republike in tudi zamejstvo. Tako so imeli naši predavatelji seminar za čebelarje na Tržaškem, sodelovali so na srečanju italijanskih in avstrijskih čebelarjev, večkrat pa so pohiteli tudi med naše koroške čebelarje onstran Karavank.

Predavatelji se izobražujejo sami. Na voljo imajo vse tuje čebelarске liste in revije, da lahko skledijo razvoju sodobne čebelarске znanosti. Seveda so vsi tudi izkušeni čebelarji praktiki. Zato lahko uspešno povezujejo teoretično znanje s praktičnim, s tem pa napredujejo tudi kot predavatelji. Pri tem delu pa jih tare pomanjkanje različnih ponazoril, ki bi jim precej olajšala delo. V mislih imam predvsem sodobne filme, ki prikazujejo življenje čebel, čebelarška opravila in zlasti sodobno tehnologijo. Res pa nas je

podprlo podjetje Medex in nam nabavilo nemški film o varoi. Z njim je napravilo velikansko uslugo vsemu jugoslovanskemu čebelarstvu, saj je poskrbelo tudi za filmske kopije v srbohrvaščini, tako da zdaj neprestano krožijo po vsej Jugoslaviji. Upamo, da Medex ne bo pozabil na naše želje in bo nabavil še kakšen film. Pokazal je tudi izreden posuh pri opremi pionirskih krožkov na različnih šolah. V tej stiski smo si začeli pomagati čebelarji tudi sami. Marsikdo se ukvarja s snemanjem barvnih diapozitivov iz življenja čebel. Najuspešnejši pri tem je naš znani predavatelj, ing. Franček

Šivic, ki je pripravil diapozitive z vseh področij čebelarstva udeleževanja. Naravnost mojstrsko napravljeni posnetki v čudovitih barvah so dobili tudi mednarodno priznanje na dveh svetovnih čebelarških kongresih: pred nekaj leti v Mehiki in letos oktobra na Japonskem. Njegove diapozitive si je nabavila že večina čebelarških društev in tudi nekateri posamezniki. Naša predavanja so zdaj, ko lahko predvajamo te diapozitive, mnogo bolj privlačna in zanimiva. Tako je deloma odpravljena ena najhujših težav pri delu naših predavateljev.

PROSLAVA 50. OBLETNICE USTANOVITVE ZAVODA ZA BIOLOGIJO IN PATOLOGIJO RIB IN ČEBEL

Veterinarska fakulteta v Zagrebu bo leta 1986 proslavila 50. obletnico ustanovitve Zavoda za biologijo in patologijo rib in čebel, prve znanstvene in pedagoške organizacijske enote za bolezni rib in čebel v naši državi in ene prvih na Balkanu in svetu. Zavod je tako zgodovinsko kakor po uspešnosti ena izmed naših najpomembnejših fakultetnih ustanov in dobro znan domači in tuji znanstveni javnosti.

Ustanovitelj in več kot 30 let tudi predstojnik zavoda je bil Ivo Tomašec. Pod njegovim vodstvom si je zavod pridobil velik ugled v našem veterinarstvu, ribištvu in čebelarstvu, veljavo pa mu priznavajo tudi podobne ustanove v tujini in različne mednarodne organizacije. Svojo dejavnost je nenehoma širil in zdaj uspešno sodeluje z gospodarstvom, znanstvenimi ustanovami v tujini in mednarodnimi organizacijami, s tem pa utrjuje tudi ugled zagrebške fakultete, stroke in splot naše znanosti.

V zavodu so napisali čez 600 znanstvenih, strokovnih in drugih del, ki so jih v našem in več tujih jezikih objavili domači in nekateri tuji časniki in publikacije. Več starost jugoslovanske vede o ribjih in čebeljih boleznih ter ribogojstvu

je svoje doktorske disertacije izdelalo na zavodu ali pod vodstvom njegovih članov. Na zavodu so pripravili prvi podiplomski študij ribogojstva, kasneje pa tudi ribjih in čebeljih boleznih v Jugoslaviji, in končala ga je vrsta naših znanih strokovnjakov. V ustanovi se je specializiralo deset tujih strokovnjakov, redno pa ga obiskujejo najslavitejši svetovni znanstveniki s teh področij. Poleg tega si tukaj poglobljajo svoje znanje številni naši veterinarji.

Zavod bo svojo 50. obletnico praznoval z naslednjimi prireditvami:

1. Ob svečani obletnici bodo na veterinarski fakulteti odkrili spominsko ploščo ustanovitelju in najpomembnejšemu članu zavoda, akademiku Tomašcu.

2. Priredili bodo mednarodni simpozij o ribjih boleznih z naslovom: Ihtiopatologija v akvakulturi.

3. Priredili bodo mednarodni simpozij o boleznih čebel z naslovom: Zdravstvena zaščita čebel.

4. Izdali bodo bibliografiji del zavoda in veterinarske fakultete o biologiji in patologiji rib in čebel.

Predsednik iniciativnega odbora
za proslavo:
prof. dr. Nikola Fijan

MALI OGLAS

Avtobus 3500 AS primeren za čebelnjak — sicer za prevoz konj — prodamo. Informacije na tel.: 315 522/int. 25 od 8.—14. ure.

30. APIMONDIA — KONGRES V DEŽELI VZHAJAJOČEGA SONCA, DELA IN CVETJA

S
r
e
č
n
o

1
9
8
6

Na 30. kongresu APIMONDIE, ki je bil od 10. do 16. 10. 1985 v Nagoyi na Japon-skem, je hp Medex kot edina jugoslovanska organizacija prejel najvišje priznanje, zlato medaljo za svoje izdelke apiterapije. Najvišje priznanje je plod skupnih prizadevanj hp Medexa in njegovih organiziranih čebelarjev, potrditev, da je naša usmeritev pravilna, in spodbuda za še boljše delo.

ZARADI SLABŠIH RAZMER NE BOMO NEHALI ČEBELARITI

Minulo leto 1985 je bilo za nekatere čebelarja v Sloveniji usodno. Zaradi varooze so izgubili veliko družin, čebelja paša pa je bila na nekaterih področjih Slovenije zelo skromna, tako da niso praktično vso sezono nič točili. Veliko bolje so jo »odnesli« čebelarji, ki so vozili čebele na repično, akacijevno in sončnično pašo. Lahko trdim, da je bilo minulo leto za nekatere čebelarje v ožji domovini tako slabo kot morda že 20 let ne, za dobršen del čebelarjev, ki so imeli močne družine in so vozili na več paš v druge republike, pa je bila letina dobra. Moja ugotovitev temelji na količini medu, ki smo ga dobili z organizirano pridelavo, saj smo plan v celoti izpolnili, seveda pa ne smemo pozabiti, da ima naša organizacija organizirane čebelarje širom Jugoslavije.

Ponekod v Makedoniji in Vojvodini je bil pridelek medu rekorden, zato se moramo še bolj kot v preteklih letih truditi za čim večji donos vseh čebeljih pridelkov. Organiziranim čebelarjem priporočamo, naj skrbno zdravijo vse družine proti varoozi in boljše kontrolirajo zdravstveno stanje čebeljih družin, saj je vse več primerov hude čebelje gnilobe in drugih čebeljih bolezni.

Naša DO bo zagotovila organiziranim čebelarjem brezplačno veterinarsko službo, zdravila za zatiranje varoe pa bodo dobili po regresirani ceni in lahko jih bodo odplačali z oddajo čebeljih pridelkov med letom. Oskrba čebelarjev s sladkorjem je bila v letu 1985 odlična. Vsi organizirani čebelarji so si lahko oskrbeli zadostne količine sladkorja po ugodni ceni. Vso sezono so lahko kupovali tudi odbrane matice. Posebej bi rad spet poudaril, da bi morali čebelarji zaradi varoe pogosteje menjati matice. Prav bi bilo, da bi čebelar, ki mu je do rentabilnega pridobivanja čebeljih pridelkov, menjal matice vsako drugo leto.

Kot je znano, smo se skupaj z Zvezo čebelarskih društev Slovenije in Kmetijskim inštitutom Slovenije lotili selekcije matic. Dosežki v minulemu letu so še zelo skromni, in sicer iz objektivnih in subjektivnih vzrokov, stroški pa zelo veliki, saj je samo naša DO prispevala čez 150 starih milijonov. Po dolgoletnih prepricavanjih in »bojih« z nekaterimi dejavniki nam je slednjič uspelo, da je dobilo čebelarstvo enakovredno mesto v živinorej-

ski in kmetijski dejavnosti. Živinorejska poslovna skupnost Slovenije bo imela odslej tudi odbor za čebelarstvo.

Čebelarstvo kot posebna gospodarska dejavnost je šele sedaj postalo enakovreden član v kmetijskih dejavnostih, vključitev v živinorejsko poslovno skupnost Slovenije in družbeni načrt občine pa nam daje pravno podlago za pridobitev finančnih sredstev, ki se stekajo v sklad za pospeševanje osnovne kmetijske dejavnosti v občini, mestu in republiki.

Naša DO bo zelo aktivno delovala povsod, kjer se odloča o delitvi sredstev za kmetijsko proizvodnjo. Posebej je treba poudariti, da smo, zdaj ko je postalo čebelarstvo kmetijska dejavnost, dobili tudi pravico do najemanja dolgoročnih namenskih kreditov za povečanje pridelovanja čebeljih pridelkov. Kakor vemo, znaša obrestna mera za kratkoročne kredite 60 %, za dolgoročne namenske kredite pa 42 %.

Naša DO bo organiziranim čebelarjem tudi letos omogočala nakup panjev, točil, satnic in drugega čebelarskega reproductivnega materiala na kredit po znižani 30-odstotni obrestni meri, razliko do obrestne mere, ki jo moramo mi plačati pri banki, pa bomo krili iz prihodka.

Gospodarski položaj se bo, žal, še naprej slabšal, saj doslej še nismo uresničili glavnih ciljev prve etape gospodarske stabilizacije. Prodaja čebeljih izdelkov na domačem trgu iz leta v leto pada, zato se v srednjeročnem obdobju 1986—1990 bolj kot kdaj prej usmerjamo k izvozu naših izdelkov apiterapije na tuji trg. Naša DO je sicer že v preteklosti posvečala prodaji na zunanem trgu veliko pozornost. Nismo pa še izkoristili vseh možnosti, zato je naša dolžnost, da v tem srednjeročnem obdobju podvojimo naš izvoz na konvertibilni trg. Tudi v letih 1986—1990 bomo posvečali vso skrb in veliko finančnih sredstev širjenju organiziranega čebelarjenja, da bi tako dobili več kvalitetnih čebeljih pridelkov, ki bi jih lahko kot izdelke apiterapije prodali predvsem na tuje trge.

Vsem organiziranim čebelarjem želim v imenu delavcev DO hp Medex in svojem imenu uspešno leto 1986.

Glavni direktor hp Medex
Aleš Mižigoj, dipl. oec.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

LXXXVII. LETNIK

Glavni urednik
prof. Janez Mihelič

Odgovorni urednik
inž. Jože Babnik

Izdaja Zveza čebelarских друštev Slovenije

Tiska tiskarna Tone Tomšič

Ljubljana 1985

KAZALO

Babnik inž. Jože:		Huda gniloba čebelje zalege v Sloveniji	299
Čebelarska razstava 85	289		
Božič Janko:		Jeras Franc:	
Čebelarski pašni kataster 5362, 0914 Čretež	97	Predavanja z velikim obiskom	15
Gornjegrajsko, solčavsko in luško čebelarstvo ter karta čebeljih stojišč	173	Kastelic Lojze:	
Čebelarski raziskovalni tabor Gora 85	240	Kaj moramo upoštevati pri načrtovanju čebelarjenja v nastopajoči sezoni?	47
Čebelarski raziskovalni tabor Gora 85	268	Novost pri paženju panjev	232
Čebelarski raziskovalni tabor Gora 85	303	Klinar mag. Zvonimir:	
Čebelarski raziskovalni tabor Gora 85	335	Možnost zdravljenja hude gnilobe	144
Bregar Jože:		Kolenc Franc:	
Mladi čebelarji, spet se bomo srečali	112	Ze zdaj se moramo pripraviti na novo sezono čebelarjenja	11
Čebela sama sebi sovražnica	233	Za smrt čebelje družine je vedno kriv čebelar	271
Čerimagič dr. Husnija:		Korbar Drago, Bojan:	
Stanje varooze v SR Bosni in Hercegovini in zatiranje te bolezni	74	Vpliv toplotnih in prehranskih sprememb v čebelji družini	33
Debelak inž. Marjan:		Kulnčević dr. Jovan;	
Čebelarska opravila v januarju	4	C. Rothenbuhler:	
Čebelarska opravila v februarju	36	Huda gniloba čebelje zalege in čebelje družine	262
Čebelarska opravila v marcu	67	Leskovec Elza:	
Čebelarska opravila v aprilu	103	Facelija kot podorina in paša za čebele	79
Čebelarska opravila v maju	132	Mihelič Janez:	
Čebelarska opravila v juniju	166	Skrivnosti življenja čebel in čebelarjenja	14
Čebelarska opravila v juliju in avgustu	196	XXX. redna letna skupščina ZČDS	161
Čebelarska opravila v septembru	228	VIII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Kranju	194
Čebelarska opravila v oktobru	259	Mihelič Stane:	
Čebelarska opravila v novembru	294	V Franciji je izšla knjiga o slovenskih panjskih končnicah	179
Čebelarska opravila v decembru	324	Mihelič Mojca (prevod):	
»Zakladni« prevozni čebelnjak — prikoličar	332	dr. Bonimond — Umetnost in čebela	180
Dvoršak Andrej:		Claude Rivals — Nov pogled? Nova vprašanja	181
Čebelarjenje z računalnikom	239	Mencej Martin:	
Dvornik, Grbič:		Ob izidu kronik čebelarskih društev	267
Uporaba zdravil »Dalmed« iz Splita	40	Čebelarjenje s čebelami okuženimi z varoozo spremlja še dosti odprtih vprašanj	303
Eleršek Lado:		Mrak Janez:	
Kasneje cvetočo robinijo lahko uspešno razmnožujemo s potaknjenci	169	Proslava v Škofji Loki je uspela	226
Hafner Jernej:			
Kako širimo medovite rastline	170		
Javornik mag. Franc:			
Pristojnosti čebelarskega preglednika	108		

Pipan Vinko dipl. vet.:	
Čebelarstva pospeševalna služba v ljubljanski regiji	305
Pokljukar Janez dipl. inž.:	
Odbira čebel nekdanj in danes	3
Selekcija in množična vzreja matic	72
Dejavnost Seleksijske službe za kranjsko čebelo do leta 1990	110
Problemi in delo seleksijske službe za kranjsko čebelo	297
Rihar Jože dr.:	
Vpliv smukanja cvetnega prahu na čebelje družine	139
Senegačnik Edi prof.:	
Nekatera etična vprašanja čebelarjev	7
O letošnji medeni biri	257
Kemična sredstva za zatiranje varooze in njihovi ostanki v medu (priradil)	43
Na katere pomladne paše bomo vozili čebele	77
Čebelje paše na Hrvaškem	328
Sulimanovič Đuro dr.:	
Poapnela zalega	237
Šivic Franc inž.:	
Pri čebelarjih na Cipru	65
Nepripravnosti na pasiščih se letos ne smejo ponavljati	200
Čebelarški turizem	204
Deseto posvetovanje slovenskih čebelarjev	321
Skulj Maja dipl. inž.:	
Robinija — »Akacija«	129
Varga A. dipl. vet.:	
Plastične satnice	49
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Božič Matija:	
Prezimovanje čebeljih družin v prevoznem čebelnjaku	145, 185
Brajdih Rudi:	
Preprečevanje rojenja čebel	149
Dvoršak Andrej:	
Slepi čebelar in njegove čebele	279
Močne družine Jožeta Čada	311
Grabrijan Jože:	
Čebele v plamenih	341
Hribar Jože:	
Opazovanje na bradi	51
Kastelic Lojze:	
Narejanje rojev	207
Kelhar Jože:	
Sterilizacija panjev	81

Kuhelnik Franc:	
Čebelarjenje brez rojenja in zatiranje varooze brez kemikalij	147
Ličen Lojze:	
Iz prakse čebelarstva preglednika	311
Učinkovito prezračevanje panja med prevozom	206
Lavriša Janez:	
Še en način plinjenja z varitanom	17
Maček Karel:	
Varno plinjenje — metoda z lističi	246
Medved Dušan:	
Problemi na paši oljne repice v Istri	114
Mencej Martin:	
O moralnoetičnih odnosih med čebelarji	83
Nenavadna matica v čebelji družini	245
Zmrzal in čebele	310
Uporaba umetnih mas v čebelarstvu	315
Narobe Ivan:	
Nosemavost in propolis	113
Pauše Emil:	
Slabe izkušnje	81
Regally Alenka:	
O lektarstvu, lektarjih in medenih srcih	314
Senegačnik Edi prof.:	
Najbolj kritično obdobje za čebele	52
Šivic Franc inž.:	
Apiflora — čebele in cvetje	342-370

IZ TUJIH ČASOPISOV

Artamasova A. V.:	
Alergija na čebele	338
Božič Janko:	
Zakaj dela pršica ameriškim čebelarjem tako velike probleme	121
Bregar Jože:	
Mačke v službi čebelarstva	122
Burgett M.:	
Tropilaelaps clareae — malo znan čebelji zajedalec	213
Debelak Marjan:	
Rešimo reke in potoke	214
Gavrilovič Milenko:	
Zračenje nakladnih panjev pozimi	152
Jamnik Tilka:	
Idealni panj	152
Köeniger dr. Niko:	
Naravni nastanek sorodstvenih odnosov med čebelami	18
Mencej Martin:	
V pričakovanju čez milijon ton medu letno	22

Kako zmanjšati zastrupitev čebel zaradi pesticidov	24
Sredstvo proti napadalnosti afriške čebele	121
Posebnosti čebelarjenja v NDR	212
Novo o uporabi oksalne in mravljinčne kisline v boju z varoozo	241
Japonska trgovina z medom	243
Zivljenje in vedenje čebel v kozmosu	276
Dinamika izločanja nektarja pri krmnih rastlinah	278
Vresov med na evropskem trgu	278
Obetavno novo zdravilo proti varoozi	307
Vpliv ogljikovega dioksida na razvoj čebel	307
Kako so letos tekmovali mladi čebelarji iz NDR	309
Mihelič Janez:	
XXX. mednarodni kongres čebelarstva	121
Mihelič Stane:	
Zdravljenje hude gnilobe v ZRN	243
Strupi v okolju	244
Nelson B.:	
Pretekla, sedanja in prihodnja pridelava in prodaja medu v Avstraliji	54
Ogrin Andrej:	
V ZRN so izdali dovoljenje za Illertisensko ploščo	337
Sajevc Stane:	
Insekticidi	23
Kako šumijo gozdovi, domači in tuji	152
Terlep Suzana:	
Komercialno čebelarjenje v ZDA	273
Priročnik pomembnih svetovnih virov medu	307
Kristaliziran med v obliki kreme	308
Vidano dr. Carlo:	
Italijanska čebela v svetu	209, 276

IZ ZGODOVINE ČEBELARSTVA

Počkar Ivanka:	
Etnološki zapiski — Življenje čebelarjev v Krški občini nekdanj in danes	84, 118, 150, 182
Zupan Jože:	
P. p. Glavar, Lanšpreški gospod	26, 57

ZA ČEBELARSKÉ KROŽKE

Balant Zinka:	
Čebelarški krožek Srednje družboslovne šole Titovo Velenje	312
Delovanje čebelarškega krožka na OŠ Stična	345
Jurca Janko:	
Kako izboljšati delo čebelarških krožkov?	248
Rupnik Srečko:	
Prvo občinsko tekmovanje mladih ptujskih čebelarjev Majšperku	282

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Brajdih Rudi:	
Novogoriški čebelarji so zborovali	91
Bregar Jože:	
Delovno srečanje slovenskih in hrvaških čebelarških organizacij	219
S četrte redne seje IO ZČDS	58
S pete redne seje IO ZČDS	124
Posvet mentorjev Posavja	125
Srečanje mladih čebelarjev ptujske občine	219
Z zadnje seje IO ZČDS	250
Dvoršak Andrej:	
Občni zbor ČD Dobropolje	90
Frantan Franc:	
19. razstava cvetja v Cerkljah	251
Hercog Ivan:	
Dejavnost našega društva	156
Sedemdeset let ČD Črna na Koroškem	346
Hribar Jože:	
Mariborski čebelarji na Primorskem	252
Kert Jože:	
Čebelarško društvo Ravne na Koroškem je praznovalo 70-letnico delovanja in razvilo prapor	28
Kolenc Franc:	
Delo in uspehi Zveze čebelarških družin občine Celje	189
Kuhar Janez:	
Jubilej ČD Cerklje	221
Mihelič Janez:	
Praznovanje 65-letnice čebelarške organizacije v Domžalah	59
Papler Drago:	
Delovno čebelarško društvo Tržič	155
Skrt Ivan:	
ČD Ilirska Bistrica je razvilo svoj prapor	220
Šušteršič Marjan:	
Občni zbor ČD Litija	219
Trlep Suzana:	
Skupščina SPOJ	283
Zupančič Minka:	
Mentorji čebelarških krožkov na posvetovanju	317

OBVESTILO POGODBENIM ČEBELARJEM HP MEDEXA

Obveščamo vse čebelarje, ki so leta 1981 sklenili s hp Medexom — DE Kooperacija pogodbo o proizvodnem sodelovanju, da je bila ta pogodba sklenjena za dobo petih let, in torej z letom 1985 poteče. Po 12. členu pogodbe o proizvodnem sodelovanju se ta pogodba avtomatično podaljša za nadaljnjih pet let, če je čebelar ali hp Medex ne odpovesta ali če se ne dogovorita o drugačni obliki sodelovanja s posebno pogodbo oziroma aneksom k prvotni pogodbi.

DE Kooperacija vabi tudi vse druge čebelarje, da se vključijo v eno izmed oblik sodelovanja (pogodbeni čebelar, čebelar — kmet zavarovanec ali delavec na domu) s hp Medexom, obenem pa želi vsem čebelarjem srečno in uspešno leto 1986.

Direktor DE Kooperacija
Gorazd Kokalj, dipl. ing. agr.

POSPEŠEVALNA SLUŽBA V LETU 1986

Tudi letos bo čebelarska pospeševalna služba hp Medexa delovala predvsem na naslednjih področjih: opazovalna služba gozdnega medenja, vzreja matic, usposabljanje za pridobivanje matičnega mlečka in druga področja pospeševanja čebelarstva.

Opazovalno službo gozdnega medenja bomo razširili še na področja s hojevimi sestoji Velike in Male Kapelne. Ravno tako načrtujemo postavitve novih opazovalnih postaj v Liki, in sicer za reso, žepek in lipico. Postavili bomo opazovalne panje na priznanih akacijevih pasiščih v Sloveniji. Naprošamo čebelarje, naj nam tudi sami pošljejo pismene predloge za postavljanje opazovalnih postaj in boljše delovanje opazovalnic. V februarju bomo predvidoma pripravili tudi strokovni seminar za naše opazovalce.

Zavedajoč se pomembnosti oskrbe čebelarjev s kvalitetnimi maticami, bomo selekcijsko delo na tem področju še nadaljevali skupaj z ustreznimi strokovnimi ustanovami. Zaradi velikega povpraševanja po kvalitetnih maticah iščemo nove vzrejevalce, ki imajo že izkušnje. Zainteresirane naprošamo, naj nam pošljejo pismene ponudbe. Vplačila za matice bomo začeli sprejemati predvidoma v začetku aprila, o natančnem datumu pa vas bomo pravočasno obvestili v Biltenu hp Medexa v Slovenskem čebelarju.

V tekočem letu želimo usposobiti nove čebelarje za pridobivanje matičnega mlečka. Zato bomo spet organizirali teoretični in praktični seminar za nove pridelovalce. Vse zainteresirane naprošamo, da naj se pismeno prijavijo za teoretični del seminarja, ki bo predvidoma spomladi. Ker pridobivanje matičnega mlečka ni odvisno od vremenskih vplivov, ne za-

hteva prevažanja na pašo in je zelo primerno za ženske roke, postaja vse bolj zanimiva čebelarska dejavnost. Matični mleček pa ima tudi primerno ceno.

Pospeševalna služba se ukvarja tudi z razvijanjem in izboljševanjem čebelarske opreme (večsatna točila, standardizacijo sistemov za prevoz čebel na pašo, zdravstveno zaščito čebeljih družin in drugim).

Ob tej priložnosti bi radi čebelarje spet opozorili na pravočasno in pravilno uporabo zdravil proti čebeljim boleznim, saj bo pomlad kmalu tu. Naša stališča so znana. Za zatiranje varooze dopuščamo samo uporabo folbexa VA. Za zatiranje hude gnilobe čebelje zalege, ali po domače čebelje kuge, priznavamo samo metodo uničenja okuženih čebeljih družin, tako kot veleva zakon. Vsaka nestrokovna uporaba antibiotikov v te namene je nedopustna in ima lahko nepredvidljive posledice.

Domači predpisi in zahteve tujih kupcev nam nalagajo, da moramo nepopustljivo strogo izvajati predhodno kontrolo čebeljih pridelkov. Čebelje pridelke, v katerih bomo našli sporne ostanke raznih zdravil, bomo vrnili pošiljalcu in mu zaračunali vse nastale stroške. Ravno tako bomo še naprej natančno analizirali med in ga razvrščali po evropsko priznanih merilih.

Za konec pa še to. V letu 1985 tako pričakovano medenje hoje se je začelo pri nas šele v začetku septembra in je trajalo do prvega hujšega mraza sredi oktobra. Medila so vsa znana področja s hojo v Sloveniji in Gorskem Kotaru. Naša opazovalna postaja Iška vas pod Krimom je v tem razdobju registrirala dvig tehtnice za okrog 11 kg. Iztočeni med je bil prvo-

vrstni hojavec. Izkušeni poznavalci gozdnega medenja so menili, da je pozno medenje hoje dober obet, da bo hoja dobro medila tudi v sezoni 1986.

S tem dobrim obetom vam želimo srečno in medeno 1986. leto.

Čebelarstva pospeševalna služba
Boris Slavec

BREZALKOHOLNI PROPOLIS — VRHUNSKI DOSEŽEK V APITERAPIJI

Uporaba propolisa je zelo stara, poznali so jo že najmanj 300 let pred našim štetjem. Hitro je našel pot v ljudsko medicino za zdravljenje gnojnih ran, opeklin, žuljev itd. Uspehi take uporabe propolisa so vzbudili pozornost tudi v sodobni znanosti. To naravno snov, ki jo čebele nabirajo na različnih rastlinah, so pričeli raziskovati širom po svetu. Izsledki raziskav so pokazali, da deluje propolis proti bakterijam, glivicam in virusom. Ugotovili so, da že v manjših koncentracijah preprečuje razmnoževanje gram pozitivnih bakterij, v večjih koncentracijah pa tudi gram negativnih bakterij. Za zelo primerno se je izkazala tinktura oziroma alkoholni ekstrakt propolisa; uporablja se pri zdravljenju infekcij, ki jih povzročajo gram pozitivne bakterije, na primer infekcij kože, sluznice ustne votline in grla in lažjih oblik respiratornih infekcij.

Če z alkoholnim ekstraktom propolisa namažemo sluznico, občutimo pekočo bolečino, še posebej so zanjo občutljivi otroci. V Medexovem Api-

centru smo zato pripravili poleg že znane alkoholne raztopine tudi 5- in 10-odstotno raztopino propolisa brez alkohola; preparata sta vrhunski dosežek v apiterapiji. 5-odstotna raztopina propolisa in alkohola — Apibaby, je namenjena otrokom, 10-odstotna — Apibaby super, pa odraslim.

Rezultati biološkega testiranja na mikrobiološkem inštitutu ljubljanske medicinske fakultete so pokazali, da raztopini brezalkoholnega propolisa uničujeta ali zavirata razmnoževanje številnih mikroorganizmov, ki povzročajo vnetja sluznic in kože, in pospešujeta zaraščanje in celjenje ran. Rezultati široko zastavljenega testiranja, ki so ga opravili specialisti stomatologi in otorinolaringologi, pa so ravno tako potrdili, da raztopini brezalkoholnega propolisa preprečujeta vnetja sluznic.

Raztopini propolisa brez alkohola priporočamo pri vneti sluznici v ustih, nosu in žrelu.

A. Marija Mihelič, dipl. inž.

OBVESTILO

Vse čebelarje obveščamo, da imamo na zalogi po ugodnih cenah kvalitetne AŽ panje, točila in električna gonila, in sicer stanejo:

— AŽ panji na 10 satov	10.396,00 din/kos
— točila AŽ + LR 4S Alum.	32.262,70 din/kos
— točila AŽ + LR 4S RF.	41.091,30 din/kos
— točila DB + LR 4S Alum.	33.807,20 din/kos
— električna gonila MKM 0922	54.855,00 din/kos

Po našem katalogu čebelarkega materiala lahko naročite tudi vse druge potrebnosti za žičenje in odkrivanje satja ter oskrbovanje in krmljenje čebel.

Pismena ali osebna naročila sprejemamo v Medexu, DE Kooperacija, Miklošičeva 30, Ljubljana. Naročeni čebelarški material plačate ob prevzemu blaga.

DE Kooperacija
Iztok Skok

HIGIENA ČEBELARJENJA

BRANKO RELIĆ

I

Z vzdrževanjem higiene ustvarjamo v svojem življenjskem okolju ugodne razmere in tako zmanjšujemo nevarnost, da bi zboleli, varujemo zdrave ljudi pred okužbo, preprečujemo nastanek bolezní. Tako tudi z vzdrževanjem higiene pri čebelarjenju ustvarjamo čebelam ugodnejše življenjske razmere, preprečujemo nevarnost bolezní in s tem povečujemo rentabilnost čebelarjenja.

Vsak čebelar bolj ali manj natančno ve, da so čebele najboljši zgled za organizacijo dela v družbi. Vsaka čebela delavka opravlja od takrat, ko se poleže, pa do smrti različna opravila, kakor pač ustrezajo njeni starosti. Medtem ko ene čistijo celice v satju za zalego in hrano (med, pelod), skrbijo druge za zalego, tretje gradijo satje, spravljajo vanj nektar in cvetni prah, pokrivajo med in zalego, vzdržujejo čistočo v panju in ga varujejo pred napadom tujih čebel in drugih sovražnikov, četrte nabirajo nektar, cvetni prah, propolis in vodo. Hkrati so čebele zelo prilagodljive, tako da lahko po potrebi prevzamejo tudi drugo delo, čeprav njihovi starosti ni namenjeno.

Čebelar čebelji družini na različne načine pomaga in ji olajšuje nekatera opravila, saj je to tudi v njegovo korist. Tako, na primer, spomladi očisti podnice panjev, zatesnjuje razpoke in luknje v panjih, postavlja napajalnice, zato da imajo čebele vodo čim bliže, seli panje bliže k virom nektarja (na paše), zato da lahko čebele nabe-rejo čim več medu itd. Vse to čebeljim družinam olajšuje delo in pomaga povečevati njihov donos.

kljub vsemu pa se lahko zgodi, da uspeh izostane in da kakšna družina

zaradi bolezní, vlage, ropanja itd. celo propade. Zaradi tega mora čebelar poleg vsega, kar stori, da bi čebelam olajšal nekatera opravila in bi čebelje družine zbrale kar največ nektarja, skrbeti tudi za to, da vzdržuje čebelje družine, čebelnjak, opremo in orodje v brezhibnem redu in čistoči. Če naj izpolni zahteve sodobne apitehnike in zadosti željam porabnikov, dobro proda svoje izdelke in s tem doseže finančni uspeh, pa mora skrbeti tudi za kakovost čebeljih pridelkov, ki jih prodaja. Skratka, posvetiti mora vso skrb higieni čebelarjenja. Sicer pa mu to dolžnost nalaga tudi 2. odstavek 24. člena čebelarskega kodeksa, ki je bil sprejet na 9. kongresu jugoslovanskih čebelarjev leta 1979; v njem piše: »Zaradi preprečevanja bolezní vzdržuje čebelar čistočo v čebelnjaku in skrbi za osebno higieno pri delu s čebelami.«

1. HIGIENA ČEBELARJA

Osebna higiena

Ko sem nekoč prišel k čebelnjaku nekega prijatelja, sem fanta dobil, kako pregleduje čebele, oblečen kot kak kozmonavt, čeprav je bila temperatura zraka 30° C. Na sebi je imel gumijasto obleko, kakršno uporabljajo vojaki proti kemičnim bojnim strupom, gumijaste rokavice in škornje, pokrit pa je bil s čebelarskim klobukom. Pot mu je kar lil po obrazu. Ko sem ga vprašal, zakaj je tako oblečen, mi je odgovoril: »Saj veš, kako divje so moje čebele. Ne morem jih pregledati, ne da bi me vsega popikale.« Rekel sem mu, da mogoče le niso tako divje in da nemara on napak ravna z njimi. Predlagal sem mu, naj se za kakšnih trideset korakov odmakne od panjev. Umil sem si roke in stopil k panjem,

odprl prvega, drugega, tretjega, ne da bi si bil nadel vsaj čebelarški klobuk. Prijatelj se ni mogel načuditi, kako da me ni pičila nobena čebela, čeprav sem bil brez klobuka in samo v srajci s kratkimi rokavi. Povedal sem mu, da tako oblečen, ves moker od potu ne sme hoditi k čebelam, ker čebele ne marajo vonja po znoju.

Pa ne le po znoju, čebele ne prenašajo še vrste drugih vonjev, ki so drugačni od vonja njihovega panja. Skoraj vsak čebelar ve, da bo, kadar mora združiti dve družini, to najlaže storil, če jima bo dodal enake vonjave (česen, žganje ipd.). Takrat se čebele ne bodo spopadle med seboj in družini se bosta mirno združili.

Nekoč sem dal nekemu mlademu prijatelju dve čebelji družini, ker je hotel čebelariti. Bil je malo »gizdalin-ski«, zmeraj urejen in odišavljen. Ko sem ga čez nekaj časa vprašal, kako je s čebelami, je odgovoril, da dobro, le divje da so. Ponudil sem se, da mu jih pregledam, in bil je za to. Ravnal sem tako kot v že opisanem primeru. Pičila me ni nobena čebela. Fant je čisto resno mislil, ko mi je rekel, da je tako zato, ker me čebele »poznajo«, saj sem mu jih bil jaz dal. Odgovoril sem mu, naj takrat, kadar gre pregledovat čebele, pusti vse dišave doma, ko pa se vrne, naj se z njimi poliva, kolikor hoče.

Higiena obleke

Ni zadosti da je čebelar okopan, umit, brez duha, tudi njegova obleka mora biti čista in brez vonja. Dostikrat lahko beremo, da je treba delati v čebelnjaku v beli halji. To je pametno, ker na beli obleki najprej opazimo umazanijo, poleg tega pa se čebelar, kadar dela na soncu, tako oblečen manj poti, saj bela barva odbija sončne žarke. Vseeno pa ni najvažnejše, da je obleka bela, temveč da je čista, čeprav je res, da nekatere barve čebele dražijo in da mora čebelar to upoštevati. Pa tudi samo čistoča ni dovolj, obleka ne sme imeti nobenega,

čebelam tujega vonja, npr. po naftalinu, parfumu, detergentu itd.

Oprema in pribor za vzdrževanje osebne higiene v čebelnjaku

Čebelar lahko pride v čebelnjak čist, oblečen v čisto obleko in brez vsakega duha, ki vznemirja čebele, vendar pa se med delom v čebelnjaku maže in poti. Zato mora imeti pri delu s čebelami v čebelnjaku, kar je najbolj nujno potrebno za vzdrževanje higijene; če že nima improviziranega tuša, naj ima pri roki vsaj posodo za pranje rok in umivanje. Za to zadoščata že navadno vedro, v katerem si čebelar lahko opere roke in se umije tudi po telesu, in brisača ali navadna čista bela krpa za brisanje. Seveda pa to velja le v primeru, da so vse čebelje družine zdrave. Če ima katera kakšno nalezljivo bolezen, potem si mora čebelar, potem ko pregleda takšno družino, ali če jih je več, vsakokrat, ko pregleda takšno družino, roke umiti pod pipo ali tako, da si vodo zлива čez roke, vendar pa čebele do umazane vode ne smejo imeti dostopa. Zato si, če si roke umivamo s polivanjem, za umazano vodo izkopljemo jamo, ki jo, dokler ne končamo pregleda vseh družin, začasno pokrijemo, potem pa zasujemo. Kadar pregledujemo družino, ki je zbolela za nalezljivo boleznijo, moramo vsak satnik prijeti z novim kosom papirja med prsti, potem pa te papirje sežgemo.

Nič od tega, kar smo povedali o osebni higieni čebelarja, ne zahteva nobenih dodatnih finančnih sredstev, samo malo truda. Čebelar mora sam skrbeti za to, da je discipliniran pri vzdrževanju osebne higijene. Znanj čebelarški znanstvenik in pisec Jovriš pravi:

»Kadar čebelar pozabi na higieno, pozabi, da mora imeti v čebelnjaku umivalnik z vodo, milom in čisto brisačo, je čebelam težko živeti in delati. Pravilo je, da čebelje družine pri takem čebelarjenju pešajo in da po-

stane čebelnjak nerentabilen. Čebelar ima kmalu opravka s čebeljimi boleznimi« (Pčele krilati farmacevti, str. 10).

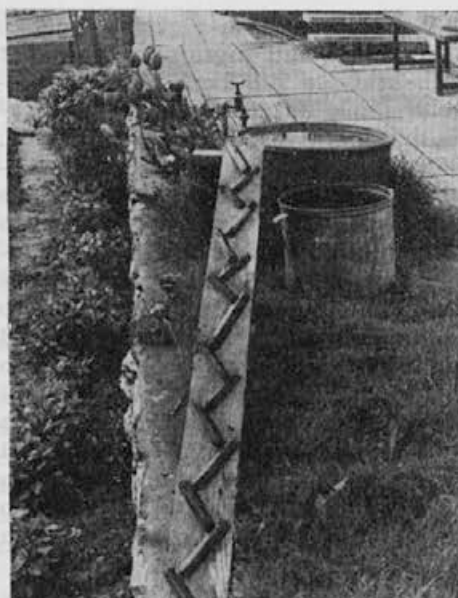
2. HIGIENA ČEBELNJAKA (OKOLICE)

Za številne nevšečnosti, ki doletijo čebelarja, sta krivi nemarnost in slaba higiena v čebelnjaku. Nehigienski čebelnjak je kriv tudi za mnoge težave čebelarjev v okolici. Zaradi tega mora vsak čebelar posvetiti vso skrb higieni čebelnjaka.

Čiščenje okolice (košnja plevela, trave ipd.)

Skorajda vsak čebelnjak stoji bodisi v sadovnjaku, na travniku ali nji-
vi. Okrog njega med čebelarstvo sezono hitro zraseta visoka trava in plevel, ki lahko začneta ovirati vletavanje čebel v panje, še zlasti pa delata težave čebelam, ki, otovorjene z nektarjem, cvetnim prahom ali vodo, padejo v travo in se iz nje, če je visoka, le težko spet vzdignejo in vzletijo. Tako se hitro izčrpajo in celo umirajo pred panjem v travi, posebej če je vreme hladnejše in se podhladijo.

Pred panjskimi žreli mora biti prostor očiščen, da lahko čebele neovirano izletavajo in priletavajo. Če je stal prej na tem prostoru panj, v katerem

Primeren napajalnik za čebele, ki je zelo higieničen. Tako ima narejen napajalnik Rudi Triler iz Naklega

so čebele pomrle, je treba zemljo tam prekopati, zravnati in poškopiti z apnom. Obrezati je treba drevesne veje, ki ovirajo letanje čebel ali po ves dan mečeje senco na panj. Pustimo samo veje, ki delajo panjem senco med 11. in 15. uro, če hočemo, da bodo panji zavarovani pred hudo vročino.

Zelo pomembno je tudi čiščenje pitalnikov za sladkorno raztopino. Satni pitalnik AŽ, ki ga uporablja Tone Majcen

V visoki travi in plevelu se lahko skrivajo številni sovražniki čebel, kot ježi, krastače itd. Ponekod so za čebelarja zelo nevarne tudi strupene kače, ki se skrivajo v travi in plevelu. Še raje se zalezejo pod panje, ki stojijo tik nad tlemi, ker so topli; tako je zlasti pri selitvi na glavno pašo, zato morajo biti čebelarji v krajih, kjer živijo strupene kače, zelo previdni. Umazana okolica, plevel, suho listje ipd. so tudi zelo ugodno bivališče za miši, ki lahko napravijo čez zimo veliko škodo v panjih. Zato moramo travo, če stoji čebelnjak na travi, redno kositi, ravno tako pa moramo kositi tudi plevel ali pa ga zatirati s herbicidi, ki čebelam ne škodijo (totalcid ipd.). Pokošeno travo, plevel ali odpadlo listje moramo pograbiti in sežgati.

Čebelnjaka ne smemo postavljati v bližini gnojišč, živinskih hlevov, stranišč ipd., ker so legla muh, ki lahko prenašajo čebelje bolezni, nevarne pa so tudi človekovemu zdravju.

Veliki sovražniki čebel so ose in sršeni. Ne kradejo samo medu iz panjev, temveč v boju z njimi, braneč svoj panj, pade tudi veliko čebel. Sršeni lovijo čebele pri panjskih žrelih in z njimi hranijo svoje ličinke. Poudariti je treba zlasti to, da so ose prenašalke nalezljivih bolezni, ker zlezejo v vsak panj, kamor le morejo (zlasti jeseni),

in kradejo med. Ose in sršene naj-uspešneje uničujemo, če razdiramo njihova gnezda in jih škropimo s kontaktnimi insekticidi. Proti njim se lahko uspešno bojujemo tudi tako, da naokrog razpostavimo polprazne steklenice s pivom; ose in sršeni radi lezejo vanje in se potem v njih utopijo.

Pajki spletajo mreže med panji in pred njimi, tako da se čebele, ki se vračajo s paše, otovorjene z nektarjem, zapletajo vanje; pajki jih nato umore in iz njih posesajo sokove. V nekaterih krajih naše države živijo tudi pajki, ki so nevarni za človeka. Najraje se skrivajo v vdolbinah na panjih (ročaji na nastavkih). Zato moramo v čebelnjaku uničevati pajke in odstranjevati njihove mreže.

Čeprav mravlje čebelam niso naravnost nevarne, pa kradejo med, vznemirjajo čebele in jih tako motijo pri njihovem delu. Zato moramo panje varovati pred mravljami, tako da polivamo njihove poti s petrolejem in mažemo z njim noge in podstavke, na katerih stojijo panji.

Čiščenje okolice čebelnjaka mora biti čebelarjeva nenehna skrb, saj urejenost čebelnjaka priča o urejenosti čebelarja.

(Se nadaljuje)

Prevedla Mojca Mihelič

ČEBELJI STRUP ZDRAVI

V zadnjem času je neko trgovsko podjetje napovedalo, da bo dalo na evropski trg okrog 10 kg čebeljega strupa. To je prava mala bomba! Ko čebela piči, izbrizga 30 do 50 μ g strupa. (Mikron je milijonti del, simbol zanj je μ . Na primer, 1 μ g (= mikro gram) je milijonti del grama.) Koliko čebel je bilo treba »pomolsti«, da so dobili 10 kg strupa!?

Strup je zdravilo. Uporabljajo ga za zdravljenje alergij pri čebeljem piku in pri zdravljenju nekaterih revmatskih obolenj.

Doktor François Forestier na Pasteurjevem inštitutu v Parizu vodi pridobivanje ekstrakta iz čebeljega strupa, dozira jo ga v ampulah po 1 mg.

Suhi ekstrakt čebeljega strupa ponovno raztopijo in ga filtrirajo skozi gosto ploščo iz vlaken, ki absorbirajo večino nečistih snovi. Membrana s prepustnostjo 0,45 mikrona zadrži vse, kar je večje od 0,45 μ . Strup je povsem topljiv, na membrani se zaustavijo bakterije (raztopina čebeljega strupa je zelo septična) in mnogo molekul. Te velike molekule povzročajo otekline ob vbrizgavanju strupa.

Na inštitutu pripravljajo po nekaj tisoč ampul, zanje potrebujejo majhno stekleničko suhega čebeljega strupa v zrnih.

Prevod iz *Revue française d'Apiculture*, februar 1985
Tilka Jamnik

LAKTOZA V PREBAVI ČEBELE

Čebelarji se pogosto sprašujejo, ali je dobro dodajati posušeno mleko v čebelje sladkorne pogače. Vedno sem odgovarjal, da je to odveč, ker čebela medarica ne more prebavljati mlečne-ga sladkorja — laktoze. V njenih prebavilih namreč ni encima laktaze.

Podrobneje pa je ta problem raziskoval Ying-shin Penga. Z zelo natančnimi poskusi je dokazal, da čebele delavke podobno kot tudi nekatere druge žuželke vendarle izločajo neznatne količine laktaze in torej lahko prebavijo zelo majhne količine laktoze. Med poskusi je hranil čebele v zaprtih kletkah s sladkornim sirupom, ki mu je primešal od 5 do 15 % laktaze ali galaktoze. Ob tej hrani čebele

niso dolgo živele, in čim več je bilo primesi laktoze v hrani, tem več so je čebele izločile z iztrebki. Ko je raziskovalec dodal v hrano encim laktazo, so čebele živele dlje in encim je deloval nanje spodbudno. Ko je povečal količino encima nad 5 %, so pričele čebele množično poginjati. Encim laktaza je namreč zaviral izločanje drugih encimov.

Spoznanje, da lahko tudi čebele prebavijo majhne količine laktoze, je novo, vendar kljub temu velja pravilo, da dodajanje mleka v prahu v sladkorne pogače in sladkorno raztopino ni ekonomsko utemeljeno, lahko pa je za čebele tudi škodljivo.

Tilka Jamnik

VPLIV PRAZNEGA SATJA NA DONOS MEDU

Dodajanje praznega satja v panj velja od nekdaj za učinkovit ukrep pri preprečevanju rojenja. Zadnji čas vse bolj prodira tudi spoznanje, da prazno satje v panju povečuje donos medu, ker čebele spodbuja k nabiranju nektarja. Med poskusom, izvedenim na dveh krajih, so nabrale čebele, ki so

imele na voljo 1,88 m² praznega satja, prvič povprečno 36 kg medu, čebele, ki so imele na voljo 4,06 m² praznega satja, pa kar 51 kg, na drugem kraju pa 47 oziroma 58 kg medu. Vedeti pa je treba, da družine z več praznega satja naberejo več medu le ob dobrih pašah, v obdobju slabih paš pa manj.

KAKO SAMI PRIPRAVIMO POGAČE ZA PREHRANO ČEBEL

MILAN SAMARDŽIĆ

Bralcem bi rad pomagal, da bodo zmanjšali svoje stroške pri prehrani čebel, zato bom opisal, kako sam sestavljam pogače. So cenejše, po kakovosti svoje sestave pa ne zaostajajo za kupljenimi v trgovini. O tem se bodo bralci lahko tudi sami prepričali, če jih bodo delali. Ker je potrebne nekaj spretnosti, je bolje začeti z manjšo količino, dokler se delu ne privadimo.

Osnova za izdelavo pogač je 50 kg sladkorja v prahu. Tej količini dodamo:

— 5 % medu	= 2,5 kg
— 6 % kvasa	= 3 kg
— 4 % vode	= 2 litra
skupaj mase	= 57,5 kg

Kristalni sladkor moramo najprej zmleti z mlinom kladivarjem za mletje in drobljenje koruze na najdrobnejšem situ (1 mm), in če je prvič premalo drobno zmlet, ga zmeljemo še enkrat, tako da dobimo sladkor v prahu. Nekateri mlinci imajo tudi finejša sita, tako da lahko sladkor že prvič zmeljemo po želji. Premočni mlinci za ta namen niso dobri, ker se pri mletju vzdiguje iz sladkorja dušični prah. Da bomo sladkor lahko bolje zmleli, mora biti povsem suh. Sladkor se melje toliko lažje, kolikor debelejša kristale ima, ker ne maši sita.

Ko pripravimo naštetu gradivo, si pripravimo naslednje: za izdelavo po-

gač potrebujemo posodo ali lonec, ki drži približno 12 litrov, in veliko čisto korito ali kad, kamor spravimo sladkor. V lonec stremo 2 kg zmletega sladkorja in vse 3 kg kvasa, ki ga dobro zdrobimo in pomešamo s sladkorjem. Mešanico pustimo stati, dokler sladkor in kvas ne postaneta tekoča, to pa je močno odvisno od toplote prostora, v katerem delamo, in od pogostega mešanja. Ko se sladkor in kvas stopita, dodamo potrebno količino medu in tople vode.

Lonec z mešanico postavimo na ogenj in mešamo, da ne prekipi, kajti kvas se močno peni in hitro napolni lonec.

Ko tekočina zavre oziroma toliko povre, da začne pena v loncu upadati, je tekočina pripravljena za mesenje pogač, zato jo takoj odstavimo z ognja.

Zmleti sladkor v koritu prelijemo z mešanico, kakor kadar hočemo zamesti kruh. Malo počakamo, da sladkor vpije tekočino in potem testo umesimo kakor za kruh. Seveda moramo vso količino z rokami dobro in večkrat pre-

tlačiti, zato da se sladkor sprime z vlažno maso; dobro umeseno testo se ne sme več lepiti za roke kot na začetku. Potem spravimo v pripravljene polivinilaste vrečke po 1 kg pogače in jih narahlo zavežemo. Ko tako spravimo vse testo v vrečke, vrečke na mizi z valjarjem razvaljamo, pri tem se vrečke odvežejo in odvečno testo zleze ven. Pogače naj ne bodo debelejše od 1 cm. Vrečke lahko nato zavarimo z električnim aparatom, prej pa moramo iz njih izsesati zrak. Če so pogače v vrečkah trde in jih težko valjamo, jih pogrejemo na električni pečici, radiatorju ali čem podobnem in delo nam bo šlo hitro od rok. Na koncu pogače zložimo v kartonske škatle in jih pokladamo, kadar je potrebno, tako kot kupljene v trgovini.

Če si tako pripravimo hrano za čebele, bomo imeli manj stroškov, poleg tega pa ne bomo odvisni od nabavno-prodajne službe, saj bomo pravočasno pripravili toliko pogač, kolikor jih potrebujemo.

Prevedla Mojca Mihelič

Izkušnje in srečanja naših čebelarjev

SREČANJE Z MEDVEDOM

JOZE GRABRIJAN

Med čebelarji vlada zanimanje, kaj in kako storiti, da ne bi medved delal škode pri čebelah. Med čebelarji na Kočevskem velja mnenje, da zadostuje ograja iz odpadnih obrezkov pri izdelovanju cerad, ki jih lahko človek dobi za male denarje pri kočevski Opremi kot odpadek. Če na to ograjo navežeš plastične vrečke je čebelnjak zagotovo varen pred medvedom. Kaže tudi, da je, kar zadeva medvede, na Kočevskem drugače kot v Gorskem Kotarju. Medvedi na Kočevskem so oskrbljeni s hrano na mrhoviščih, v Gorskem Kotarju pa ne. Zato tam večkrat napadejo čebelnjake, svinjake, živino na paši, ovce, govedo, konje.

V avgustu smo že ugotovili, da je bila letošnja letina najslabša v zadnjem desetletju. Upali smo ujeti še kaj na žepku, zato smo spremljali njegov razvoj, ki je močno kasnil. Proti koncu meseca smo prepeljali čebele na Kamenjak v zadnjem upanju, da dobe čebele kaj zaloge, tako da jih bo treba vsaj manj krmiti. Dosti si seveda nismo obetali, saj je večidel pihala burja, ki je odnašala delovne čebele, če pa je burja ponehala, je zapihal jugo, ki je osušil še tisto malo cvetja.

Po nekaj dneh paše na Kamenjaku sem nekega dne ugotovil, da je kosmatinec začel svoje delo pri čebelah tov. Mirka Žagarja. Komisijsko

Komisija na terenu

smo ugotovili, da je kosmatinec začetnik pri čebelarjenju, saj se je posla lotil od spredaj, spodkopaval je skladovnico, trgal brače in naletne deske. Pozneje je še ugotovil, da se je treba posla lotiti od zadaj. Odprl je vratca, toda imel je težave z odpiranjem okenca, ki se ni in ni dalo odpreti. Odprl je drugi panj, tu mu je uspelo, odprl je tudi okence in si postregel s satjem iz medišča. Glej jo, mrcino, kako dobro ve, kje je med. Tov. Šercer je odhitel v Čavle, da bi obvestil lastnika. Ta je sicer prišel, toda malo prepozno zvečer. Kosmatinec je bil že povečerjal, izpraznil je bil še drugi panj, tokrat plodišče. Naše mnenje, da kosmatinec ve, kje je med, je bilo torej zmotno. Mirko je čakal lakotnika naslednji dan. Oborožen je bil s petardami. Na bližnjem boru si je napravil prežo in čakal. Zvečer je kosmatinec spet prišel. Mirko je začel »boj«, vrgel je petardo, in ko je ta počila, se je prestrašeni

tat pognal na bor poleg njega. Tako sta se spogledala iz oči v oči. Šele druga petarda je medveda pognala v beg. Vendar se ni dal kar tako ugnati. Odšel je k čebelam tov. Grajša in si z malico postregel pri njem.

Leta 1981 sem pisal, kako je medved razbil panj, pojedel sladki med, si vzel jagnje, pri tem pa napodil desetino psov.

Odslej je pastirska tehnika tudi tukaj napredovala. Pastirji zvečer privežejo nekaj psov okoli ograje, v kateri so ovce. Torej ni popuščanja.

Pastir mi je pravil ob prihodu na pasišče, da pride medved vsako noč. Da bom že slišal močno lajanje psov, ki uspešno odganjajo medveda.

V rezervi so trije najmočnejši in izurjeni psi, ki niso privezani. Privezani pes je začel lajati, ko je zaslišal, da medved prihaja. Zdaj so nastopili trije psi iz rezerve, se zapodili nad kosmatinca in ga nazadnje odgnali.

VPRAŠANJE IN ODGOVOR

Vprašanje Florjana Pogačarja z Bleda:

Ker niti v Slovenskem čebelarju niti na predavanjih nisem opazil, da bi bil imel kdo za vzrok hude gnilobe

bolno matico, ki zalega okužena jajčeka, sem sklenil, da opišem svojo izkušnjo.

Pred leti sem imel v enem panju to bolezen, zato sem hotel panj uničiti.

Potem sem pomislil, kaj pa, če je nemara matica bolna. Zato sem sklenil, da bom, preden bom panj uničil, to preveril. Staro matico sem odstranil in jo zamenjal z mlado. Zaprl sem rešetko in gnilo zalego prestavil v medišče; ker imam obe izletišči na sredini panja, sem mediščno in plodiščno odprl le za polovico. In res, moja slutnja se je uresničila, čebele so gnilo zalego same očistile oziroma odstranile. Spodaj je mlada matica pričela na novo zalegati in gniloba se ni več pokazala. Želel bi, da o tej moji izkušnji povedo svoje mnenje tudi strokovnjaki. Hvala.

Odgovarja mr. Franc Javornik:

1. V meni dostopni in znani literaturi nisem nikjer zasledil podatkov o tem, da lahko že matica zalega okužena jajčeca in da bi se zaradi tega razvila huda gniloba čebelje zalege. Glede na naravo povzročitelja, kako se bolezen prenaša in ličinke okužujejo, menim, da huda gniloba čebelje zalege ne more nastati tako, kot ste opisali, to je, da bi bila bolna matica in bi zato zalegala okužena jajčeca. Znano je, da se bolezen prenaša s spori Bacillus larvae, ki morajo priti v prebavni trakt 1—3 dni stare ličinke. V prebavilih spore počakajo, da se ličinka preneha hraniti, šele potem se razvijejo v vegetativno obliko, se začnejo razmnoževati in povzročijo bolezen.

2. Iz vašega pisma ni razvidno, ali ste na hudo gnilobo čebelje zalege v vašem čebelnjaku sumili le po kliničnih znamenjih ali vam jo je potrdil tudi laboratorijski izvid poslanega vzorca. Če je bila diagnoza postavljena s kliničnim pregledom, je zelo verjetno, da sploh ni šlo za hudo gnilobo čebelje zalege, temveč neko drugo bolezen zalege, ki je po zamenjavi matice in ureditvi življenjskih razmer v panju sama prenehala.

3. Domnevam, da ste v 10. številki Slovenskega čebelarja prebrali prispevek dr. Rothenbuhlerja in dr. Kulinčeviča o raziskavah hude gnilobe čebelje zalege v Ohio v ZDA. Prispevek na kratko opisuje raziskave, ki se ukvarjajo z povzročiteljem bolezni B. larvae, potekom in načinom okuževanja, življenjskim okoljem in genetsko prirojeno odpornostjo čebel proti bolezenskim klicam. Obravnava tudi izsledke o naravni odpornosti čebeljih družin proti hudi gnilobi čebelje zalege. Pri tem opisuje, kako pomembno je higiensko vedenje čebel in njihova zmožnost, da varujejo ličinke, govori pa tudi o odpornosti ličink in dedovanju odpornosti. Če ste imeli v panju, ki ga omenjate, res hudo gnilobo čebelje zalege, boste nekateri odgovore na vaša vprašanja dobili iz omenjenega prispevka.

4. Če ste o bolezni posumili sami, bi bili morali sum obvezno sporočiti pristojni veterinarski službi, ki bi potem nadalje ukrepala. Če ste to storili in vam je veterinarska služba, potem ko je bila bolezen ugotovljena, naložila, da morate izvesti ustrezne ukrepe, vi pa jih niste upoštevali in korektno izvedli, ste ravnali proti čebelarški etiki in kršili predpise o preprečevanju in zatiranju kužnih bolezni čebel. V obeh primerih bi se bila lahko zaradi vašega ravnanja okužila sosednja čebelarstva.

V zadnjih nekaj letih se je huda gniloba čebelje zalege v Sloveniji močno razširila, ne nazadnje tudi zaradi neupoštevanja in opuščanja ukrepov za preprečevanje in zatiranje bolezni.

Če hočemo, da bomo imeli pri zatiranju hude gnilobe čebelje zalege uspeh, moramo vsi zavzeto sodelovati z veterinarsko službo. Sedanji odnos nekaterih čebelarjev do tega problema pa bolezen ne pomaga zatirati in preprečevati — ravno narobe.

ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1986

Na podlagi pooblastila 34. letne skupščine ZČDS je izvršni odbor na svoji seji 19. oktobra 1985 sprejel sklep, da znaša članarina ZČDS za leto 1986 1800 din in 5 din na pridobitni panj.

Izvršni odbor je sprejel tudi sklep, da morajo vse čebelarke organizacije poravnati svoje obveznosti do 28. 2. 1986. V primeru, da obveznosti ne bodo poravnane, bomo članom organizacij, ki tega ne bodo storile, ustavili pošiljanje revije od tretje številke dalje.

Vsi naročniki, ki v letu 1986 nočejo več prejemati revije Slovenski čebelar, se morajo pismeno ali po telefonu (061) 210 992 čimprej odjaviti. Če se ne bodo odjavili, bodo morali poravnati celotno naročnino.

ZČDS

VENDARLE SE PREMIKA — ŠTUDENTJE ČEBELARJI SO SE ORGANIZIRALI

ROMANA GREGOROVIC

Kdor lista po Slovenskem čebelarju, je lahko zasledil v lanski aprilski številki oglas, ki je vabil vse študente čebelarje, naj se zberejo na sedežu ZČDS. Radovedni smo bili, kaj naj bi takšen sestanek pomenil, zato smo ga tembolj nestrpnost pričakovali.

Kdor je bil prisoten, ni mogel biti razočaran. Bilo je čudovito pomisliti, da se bodo stvari premaknile na boljše. Po počitniškem mrtvilu smo v novem šolskem letu 85/86 začeli toliko bolj zagreto delati. Na prvih sestankih se je pokazalo, kaj študentje pričakujemo od teh srečanj. Vsi smo si bili edini, da pogrešamo predvsem praktično čebelarjenje, zlasti se težko znajdejo čebelarji začetniki. Zato smo se domenili, da se bomo po ZČDS povezali z vzrejnim centrom in izkušenimi čebelarji, ki bi nas bili pripravljeni praktično poučevati o posameznih posegih v panj.

Sedaj pozimi se redno sestajamo vsako prvo in tretjo sredo v mesecu ob 19. uri v prostorih ZČDS na Cankarjevi 3. Okvirno smo se dogovorili za te-

me, ki jih bomo na sestankih podrobneje obdelali; odločili smo se za take, ki nas najbolj zanimajo. V začetku se bomo seznanili z biologijo čebele in čebelje družine, nato pa s tehnologijo čebelarjenja v AŽ in LR panjih. Hkrati pa v poseben dnevnik vpisujemo vse posebne probleme, ki jih srečujemo pri delu s čebelami. Naša srečanja potekajo v prijetnem delovnem ozračju in živahnem pogovoru z našim mentorjem, tov. Jožetom Bregarjem, ki komaj sproti odgovarja na naša vprašanja. Kar že vnaprej vemo, kakšna bo tema predavanja, si lahko vsakdo že doma pripravi vprašanja.

Začetek našega dela je bil več kot privlačen. Ogleдали smo si namreč, kako dela naš največji predelovalec čebeljih pridelkov — MEDEX. Po proizvodnih prostorih in laboratoriju nas je popeljal tov. Bricelj. Obisk se je prijetno končal s pogovorom z delavci Medexa ob kozarcu kranjske medice.

Imeli smo tudi čudovito predavanje o medovitih rastlinah in pašah po Slo-

veniji in Jugoslaviji, ki ga je pripravil ing. Franc Sivic. Z diapozitivov, s katerimi je opremil svoje predavanja, smo si lahko ustvarili živo podobo o neverjetni raznovrstnosti medovitih rastlin, ki dajejo življenjski sok našim čebelam.

Na ZČDS so sprejeli res širokosrčen sklep, da lahko študentje čebelarji prejemamo Slovenskega čebelarja brezplačno, če predložimo potrdilo o vpisu na fakulteto. Sami pa smo za povračilo obljubili, da bomo po svojih močeh pomagali pri delu ZČDS, tako da bomo

prevajali članke, pomagali organizirati čebelarški tabor itd. Vsak delavnik od 8.—15. ure nam je na voljo tudi knjižnica ZČDS z bogato domačo in tujo literaturo.

Vse študente, ki jih zanima čebelarstvo, vabimo, naj se nam pridružijo pri delu in začnejo hoditi na sestanke, kajti imeli bodo priložnost za samostojno in kolektivno delo pri spoznavanju čebelarjenja.

O vsebini predavanj vas bomo redno obveščali na oglasnih deskah vseh naših fakultet.

Za čebelarške krožke

ČEBELARSKI KROŽEK SREDNJE DRUŽBOSLOVNE ŠOLE TITOVO VELENJE

ČEBELARSTVO V OBČINI TITOVO VELENJE (nadaljevanje)

ZINKA BALANT, DAMJANA GROBELNIK, BERNARDA VETERNIK, MIJA ZAGAR

Število čebelarjev je v primerjavi s predvojnimi in prvimi povojnimi leti zelo naraslo, pa ne toliko zaradi povečanega zanimanja za čebelarstvo, ampak zaradi izrednega razvoja in velikega priseljevanja ljudi. Ob starem trgu Velenje je zrastle novo mesto, ki ima danes čez 30.000 prebivalcev. Tu so našli zaposlitev mnogi ljudje iz vse Slovenije in celo Jugoslavije. Ljudje različnih poklicev (preprosto povedano, delavci in uslužbenici) se lotevajo čebelarstva, ker za to vejo kmetijstva človek ne potrebuje zemlje. Kmetov je med čebelarji čedalje manj. Po ne zelo natančnih podatkih za leto 1984 (težko je ugotoviti, kdo je kmet) je bilo kmetov med čebelarji le okrog 10 odstotkov.

V Ravnah pri Šoštanju je leta 1956 čebelarilo 23 čebelarjev, od tega 20 kmetov. V letu 1984 se je s to panogo ukvarjalo le še 12 ljudi, od tega 6 kmetov. Vzrok je najbrž, da so kmetje zaradi starosti opuščali čebelarjenje, naslednikov pa ni bilo.

V Velenju so že od vsega začetka čebelarili predvsem delavci, saj gre za izrazito industrijsko okolje. Na ustanovnem sestanku je bilo 23 čebelarjev, od teh le 2 kmeta.

Gotovo je bila najvažnejša naloga čebelarskih organizacij pomagati čebelarjem, da bodo prešli na sodobnejše čebelarjenje. To se je v veliki meri zgodilo že pred 2. svetovno vojno. Leta 1938 najdemo v Velenju le 21 kranjičev, leta 1965 jih je bilo v Ravnah še 57, medtem ko jih danes ni več najti, komajda še kakšnega za vzorec.

Največ čebelarjev je starih od 50 do 60 let, najdemo pa tudi nekaj sposobnih mladih strokovnjakov. Tudi mnogi krožkarji bodo kmalu začeli samostojno čebelariti. Mentorji vodijo posebno evidenco, tako bomo lahko čez nekaj let poročali o uspešnosti čebelarskih krožkov.

OČZ ima danes svoje prostore skupno z ČD Mlinšek, čebelarji Šmartnega imajo svoj dom, ki so ga

postavili s prostovoljnim delom, čebelarji ČD Ravne pa se največ shajajo v prostorih Kmetijske zadruge Šoštanj.

ČEBELARJI

V novejšem času kupujejo orodje največ pri Medexu, le nekaj si izdelajo sami. Pri svojem delu uporabljajo: grebljico, sipalnik, omelce, vilice, nož, klešče, kozico, strguljo (strgulo, strgalnik, strgalke), točilo, koš za ogrebanje, ogrebalnik, lijak (trakter), puhalnik (kadilnik) in morda še kaj.

ČEBELJA PAŠA

Če primerjamo pašo v eni in drugi občini, vidimo precej razlik. Naš svet

je višji, ajde skoraj ne najdemo, če jo že kje sejejo, po zadrževanjih čebelarjev ne med, tudi tako močnih koštanjevih sestojev ni, edina močna paša je na smreki. Po mnenju tovariša Edija Senegačnika je med s Šentvida nad Zavodnjami najboljši v Jugoslaviji. Sem pridejo tudi mnogi prevozniki. Morda bi zaradi industrijskega okolja in razmeroma dobrega standarda pričakovali, da bo prevoznikov več. Vendar pa je leta 1984 prevažalo le 5 čebelarjev, to je komaj 2,3 odstotka. Tisti, ki prevažajo, so primerno vozilo za prevoz čebel ali kupili ali pa si ga sami izdelali. Prevoz po železnici je le še spomin na pretekle čase.

(Nadaljevanje prihodnjič)

V ŠOLSLEM LETU 1985/86 JE ŽE PRIČEL DELOVATI ČEBELARSKI KROŽEK O. Š. FRANKOLOVO

VURČER KATJA

Tudi v novem šolskem letu 1985/86 je pričel na naši šoli delati čebelarški krožek. Sestajamo se enkrat tedensko. Krožek obstaja od leta 1983 in se vsako leto na novo oblikuje. V začetku se je za krožek prijavilo veliko učencev, ko pa so ugotovili, da se bodo tudi učili in ne samo lizali med, jih je hitro veliko odnehalo. Sedaj prihaja h krožku 9 do 13 učencev, kakor imamo pač prosti čas.

Letos se je delo krožka pričelo nekoliko bolj veselo, posebno zato, ker nam je mentor krožka, tov. France Kolenc, ob pričetku šolskega leta povedal, da smo dobili kot učni pripomoček lep šolski čebelnjak za 6 AŽ panjev in da že stoji v našem sadovnjaku ob šoli. Čebelnjak, ki smo ga nekoliko obnovili, je šoli brezplačno podaril domačin tov. Kuzman, ki je prenehal čebelariti. Podaril je še dobro ohranjen AŽ panj, ki ga bomo naselili spomladi drugo leto. Tov. Kuzmanu se za podarjeni čebelnjak in AŽ panj najlepše zahvaljujemo.

Na tekmovanju in srečanju mladih čebelarjev 1984. leta v Kopru smo za nagrado za prvo mesto v nižji skupini dobili prašilček na 7 satov. Tega nam je mentor zamenjal za dobro ohranjen AŽ panj, ga naselil s čebelami in postavil

v šolski čebelnjak. Posebna pohvala gre še Čebelarški družini Vojnik, ki nam je podarila nov AŽ panj na 10 satov, stolico in sipalnik v vrednosti 11.000 dinarjev. Novi panj nam je med letnimi počitnicami naselil čebelar domačin, tov. Avgust Žnidar in se mu za to najlepše zahvaljujemo. Sedaj imamo najnujnejše orodje, dva naseljena AŽ panja in tretjega praznega, ki nam za zdaj služi kot učni pripomoček, spomladi pa bomo naselili tudi tega.

Oba naseljena AŽ panja smo krožkarji pri praktičnem delu lepo zapažili. Najprej smo izpraznili medišči in pokrili matični rešetki, nato pa nanju naložili več plasti časopisnega papirja in prekrili še okence plodišča. Oba panja sedaj lepo prezimujeta in prepričani smo, da bosta preživela zimo, čeprav se je pričela nekoliko prezgodaj.

Ko naše čebelice prezimujejo, se mi vsak ponedeljek sestajamo v razredu. Ogledujemo si diapozitive in ob njih poslušamo mentorjevo razlago. Doslej smo obdelali serijo o biologiji. Bila je zelo zanimiva in zvedeli smo marsikaj, česar še nismo slišali. V krožku imamo tudi nekaj učencev, ki imajo doma čebele, tem je nekoliko lažje pri učenju, ker o

čebelarjenju vedo že nekaj več. Vseeno pa z zanimanjem sledijo predavanjem. Imamo tudi nekaj »jezičnih doktorjev«,

ki s svojimi domislicami poživljajo sestanke krožka.

OTROCI NA OBISKU PRI BARJANSKI ČEBELARSKI DRUŽINI

FERI PODRŽAJ

15. oktobra je sto otrok obiskalo izobraževalni center barjanske čebelarške družine. Osnovna šola Oskar Kovačič je popeljala svoje učence na ogled čebelarške razstave, ki jo je pripravila barjanska čebelarška družina ob otvoritvi svojega novega izobraževalnega centra — doma.

Moto uspele razstave na Gospodarskem razstavišču v oktobru je bil narava in zdravje. Tega gesla se držimo tudi v našem centru, saj je človekovo zdravje najtesneje povezano z naravo.

Pri čebelarjenju sta pomembni dve stvari, je v uvodnih besedah povedal Feri Podržaj; s čebelami na asfaltu nimaš kaj iskati, moraš v naravo, v gozd, na travnike, na sveži zrak, moraš se gibati, to pa organizem samo krepi. Zato ima čebelarjenje velik rekreativen pomen. Gospodarska plat čebelarjenja še ni dobila pravega mesta in veljave, pa tudi možnosti še zdaleč niso izkoriščene. Še zmeraj ostane na stotine ton neobranega medu. Dovolj bi ga bilo za domače potrebe in tuji trg. V tem času, ko imamo finančne težave, bi nam bil izkupiček za med nadvse dobrodošel. Imamo velike možnosti za izkoriščanje tega bogastva, žal pa jih le malo izkoriščamo. So pa od čebelarstva še druge koristi. Dovolj je, če povemo, da bi bili brez čebel in njihovega opravevanja uspehi v kmetijstvu veliko slabši. Zadnje čase se je

ta zavest le začela krepiti, tako da se začenja čebelarstvu posvečati več pozornosti. Seveda bo imel pri razvoju te panoge pomembno vlogo mladi rod in ravno zaradi tega smo bili obiska sto otrok v našem centru tako veseli.

Izkušeni čebelarški strokovnjak Božo Predalič je otrokom spregovoril o življenju čebel in čebelarških opravilih. Za predavanje nam je KS Galjevica velikodušno odstopila svojo dvorano, saj za tolikšno število mladih poslušalcev v domu ni dovolj prostora. Tako smo v centru pripravili samo čebelarško razstavo. Predavatelj je malčkom razložil, čemu služijo posamezni rekviziti, ki so jih videli na razstavi. Razstava bo stalna, tako da si jo bodo lahko zainteresirani kadarkoli ogledali.

Pozdravljamo pobudo pedagoškega kadra na osnovni šoli Oskar Kovačič, ki je pripravil ekskurzijo. Videti je, da pravilno usmerja mladino k dobremu, lepemu in koristnemu, tako da bo znala opazovati svoje okolje in se vračati k naravi, od katere živimo in se od nje učimo.

Na šoli imajo v načrtu tudi organizacijo mladinskega čebelarškega krožka in razveseljivo je, da je že danes zanj veliko zanimanje. Čebelarška družina Barje bo dala na voljo mentorje in najnujnejšo opremo, šola pa bo organizirala mladino. Upamo na dober uspeh.

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE IMA NA ZALOGI

Čebelarji in čebelarška društva, pismeno ali po telefonu lahko naročite knjigo »80 let škofjeloškega čebelarstva« na Zvezi čebelarških društev Slovenije. Knjiga je opremljena z barvnimi slikami. Cena knjige je 1.000 din.

ČEBELARSKA RAZSTAVA V SARAJEVU

JANEZ MIHELIC

V zadnjih letih so pričeli čebelarji v vseh republikah pripravljati čebelarške razstave, združene s posvetovanji, predavanji o čebelarstvu ali seminarji o najrazličnejših temah iz čebelarstva.

Tako je bila letos v Sarajevu od 9. do 13. oktobra druga čebelarška razstava in posvetovanje o čebelarstvu. Čebelarji iz BIH so tako končali skoraj trideset let trajajoče mrtvilo na tem področju. Organizator prireditve je bila Zveza čebelarjev BIH, ki jo vodi novi in izredno prizadevni predsednik Živojin Sućur. Zaradi pomanjkanja izkušenj in čebelarških predavateljev se je obrnil za pomoč na našo zvezo. Dogovorili smo se, da bova s tov. Lojzeto Kastelicem v Sarajevu predavala o pridelovanju matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa.

Obisk v Sarajevu sva, seveda, izrabila tudi za to, da sva si ogledala čebelarško razstavo in navezala stike z bosanskimi čebelarji. Čebelarška razstava je bila v eni od dvoran Skenderije. Namenjena je bila predvsem porabnikom čebeljih pridelkov in propagiranju njihovega koristnega delovanja na človeški organizem. Ta namen je razstava tudi dosegla predvsem po zaslugi nekaterih čebelarjev, ki so s sliko in besedo prikazali pridelavo, in čebelarških organizacij, ki so ponudile obiskovalcem pripravljene preparate in jih seznanjale s koristnostjo uživanja čebeljih pridelkov.

Predavanja smo ponazorili z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Lojze Kastelic je predaval o matičnem mlečku

Najlepšo in najbolj poučno je svoj prostor opremil velečebelar Rade Veselinović iz Šabca. Obiskovalcem je z video posnetki prikazal, kako čebelarji, predstavil pa je tudi izboljšave pri konstrukciji nakladnega panja, s katerim čebelarji, in jih je bodisi sam uvedel ali pa zanje zvedel v tujini.

Razstave se je udeležila tudi DO hp Medex s čebelarško opremo in panji. Za nekatere razstavljene predmete našega podjetja je vladalo med bosanskimi čebelarji veliko zanimanje.

Pri tem moram povedati, da ima Bosna dobre možnosti za razvoj čebelarstva in njihovi obsežni iglasti in kostanjevi

Čebelarji so pozorno spremljali predavanja. Med njimi je bil tudi velečebelar Ivica Vener (prva vrsta drugi z leve)

Medexova razstava v Sarajevu. Iztok Skok svetuje bosanskim čebelarjem

gozdovi ter velikanske travniške površine še zdaleč niso dovolj izkoriščeni. Tudi čebelarji so poslovno zelo slabo organizirani, tako da tudi večji čebelarji še zmeraj prodajajo svoje pridelke sami.

Če bi presojal samo razstavo, moram reči, da se je pri organizaciji novo vodstvo nadvse potrudilo, zato je razstava, čeprav je šele druga po vrsti, presenetila predvsem z velikim številom razstavljalcev, izredno bogato ponudbo čebeljih pridelkov, predvsem medu, ki so ga pro-

dajale tako čebelarske organizacije kakor čebelarji, dobrim reklamnim nastopom pri propagiranju čebeljih pridelkov in čebelarstva ter velikim obiskom.

Strokovna predavanja so bila na veterinarski fakulteti v Sarajevu in so bila ravno tako dobro obiskana. Organizatorji so seminar pripravili samo za čebelarje, ki se bodo tržno usmerili. To se je izkazalo za dobro potezo, saj preveliko število ljudi v dvorani moti tako poslušalce kot predavatelje. Vsa predavanja so tudi posneli na magnetofonski trak in jih bodo objavili v posebnem priročniku.

Med drobnimi zanimivostmi, ki sva jih slišala v Sarajevu, naj omenim, da na sarajevski televiziji čebelarji že 45 uslužbencev, tako da imajo kar svoje čebelarsko društvo. Glavne zasluge za to ima Nijaz Abadžić, novinar in bivši urednik kmetijske oddaje Zelena panorama na sarajevski televiziji.

Pravilno gledanje na korist, ki jo družbi prinaša čebelarstvo, se bo bosanskim čebelarjem in tudi družbi v prihodnosti dobro obrestovalo. To jim bo uspelo tudi zaradi tega, ker znajo ceniti znanje in tiste, ki so jim to znanje pripravljene posredovati.

SERIJE DIAPOZITIVOV

Vse, ki se zanimajo za nakup diapozitivov s čebelarskega področja, obveščamo, da lahko naročijo naslednje serije:

1. Biologija čebele	36 kom
2. Čebelarjeva opravila	36 kom
3. Čebelji pridelki	36 kom
4. Vzreja in odbira	36 kom
5. Čebelarska tehnologija	36 kom
6. Prevažanje čebel	36 kom
7. Čebelja paša I. del	36 kom
8. Čebelja paša II. del	36 kom

9. Čebelja paša III. del	36 kom
10. Čebelje bolezni	72 kom

Rok dobave je 30—45 dni od datuma naročila. Vsako serijo spremlja ustrezen tekst. Cena za posamezno serijo je 6000 din, za Čebelje bolezni pa 12.000 din. Cene so povišane zaradi občutno višjih cen filmov in storitev. Naročila sprejema Franc Šivic, Ulica padlih borcev 31, 61000 Ljubljana.

VABILO NA PREDAVANJE

Vabimo vse čebelarje na predavanje, ki bo v soboto, 11. januarja 1986 s pričetkom ob 8. uri v dvorani Dravskih elektrarn, v Mariboru, Vetrinjska ulica 2. Čebelarjem preglednikom in drugim čebelarjem bosta predavala dipl. veterinar Stane Kranjc in veterinarski inšpektor tov. Osrajnik. Predavala bosta o razširjenosti čebeljih bolezni in o novi zakonodaji s področja čebeljih bolezni.

MZČD Maribor — Za izobraževalno komisijo Stane Sajevec

FRANC HUBAT

20. 7. 1985 smo izgubili dolgoletnega člana naše čebelarke družine Franca Hubata. Roj. je bil 23. 2. 1910 v Šmartnem pri Cerkljah. Čebelariti je pričel takoj po drugi svetovni vojni in je bil eden izmed čebelarjev, ki so vozili čebele na pašo še s konji. Tako kot je skrbel za svojo družino, je lepo oskrboval tudi svoje čebele. Zadnjih deset let, odkar ga je zdelovala bolezen, mu je pri čebelah pomagala žena. Bil je odlikovan z odličjem Antona Janša III. stopnje. Na zadnjo pot smo ga spremili s čebelarskim praporom dne 22. 7. 1985.

Čebelarska družina Cerklje

ANTON KRANJC

Dne 2. novembra 1985 smo se v vasi Ponikve na Tolminskem za vedno poslovili od najstarejšega člana na Planotci.

Tone je bil rojen 27. februarja 1904. Komaj 15-letnemu fantu je oče zbudil ljubezen do čebel, saj so se v družini ukvarjali s čebelarstvom čez 100 let. Anton sam je nato čebelaril več kot 50 let s 35 panji in več.

Ob proslavi 50-letnice ukvarjanja s čebelami je za svojo uspešno, nesebično in plodno delo prejel priznanje Antona Janša III. stopnje.

Čebelarska družina Tolmin

VENCELJ GROŠELJ

Dne 15. marca 1985 smo izgubili dolgoletnega člana naše čebelarske družine. Rojen je bil leta 1912 v Poženku. Kot kmečki sin in čevljar je začel zelo zgodaj čebelariti in je za svoje čebele lepo skrbel vse do svoje smrti. Bil je eden od čebelarjev, ki so prevažali čebele na pašo še s konjsko vprego.

Na zadnjo pot smo ga spremili s čebelarskim praporom dne 17. 3. 1985.

Čebelarska družina Cerklje

PETER DRNULOVEC

V novembru 1984 se je mirno in tiho, kot je živel, poslovil od nas ustanovni in prizadevni član naše družine Peter Drnulovec iz Ločice pri Vranskem.

Rodil se je leta 1905 in že v rani mladosti pričel čebelariti. Ob težavni cestarski službi je večino prostega časa posvečal svojim ljubljencem — čebelam. Leta 1946 je bil med soustanovitelji ČD Vransko in vrsto let delal v njenem upravnem in nadzornem odboru. Za čebele bo naprej skrbel njegov sin.

Za njegovo nesebično pomoč in sodelovanje pri delu naše družine se mu iskreno zahvaljujemo.

Čebelarska družina Vransko

FRANC PUSTINEK

Maja meseca, ko potrebujejo čebele največ nege, je svoje varovanke za zmeraj zapustil Franc Pustinek iz Podkrajja pri Titovem Velenju. Rodil se je 25. 3. 1908 v Cirkovcih in čebelaril že od mladih let. Član čebelarske družine je bil od 1960. leta. Rad je prenašal svoje izkušnje drugim in jim pomagal.

Dne 7. 5. 1985 pa smo ga pospremili na njegovi zadnji poti in se od njega poslovili v Vinski gori pri Titovem Velenju. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarska družina Mlinšek
Titovo Velenje

ANTON ZUPANČIČ

Med nami je malo takih čebelarjev, kot je bil pokojni, po vsej Dolenjski in drugod znani Anton Zupančič.

Že kot pastirček, še preden je hodil v osnovno šolo, je gojil čmrle in jih nosil domov v Hrastov dol pri Stični, da bi dobil od njih med. S čebelami se je seznanjal, ko je zbiral roje od drugih čebelarjev za znamenitega trgovca s čebelami Jana Strgarja iz Bohinja. Za

Toneta je to bila prva šola, saj je strogi Strgar izločal vse čebele, ki po barvi in videzu zalege niso ustrezale kranjci.

Ko je znani čebelarški strokovnjak M. Alber primerjal matice različnega porekla, je poročal, da so se Tonetove izkazale za najboljše med vsemi. Leta 1965 je postal delavec na domu pri Zavodu za čebelarstvo. Ker zavod takrat ni natančno vedel, ali je status čebelarja na domu v skladu z zakonodajo, je bilo njegovo, z družbo povezano delo zasebnega čebelarja nekakšna poslovna skrivnost vse do njegove upokojitve 1970. leta. Anton Zupančič je bil tako prvi družbeni čebelar, ki je dokazal, da se od čebel da živeti.

Ves čas je bil član UO Čebelarškega društva Novo mesto, prejel je Janševo nagrado II. stopnje, sodeloval z Medexom, Hmezadom, Pčelarsko centralo Zagreb.

Pogosto so ga obiskovali učenci osnovnih šol, ki jim je z vso vnemo razlagal koristnost čebelarstva. Bil je strokovnjak tudi v sadjarstvu in vinogradništvu. Na Grmu je dal pobudo za ureditev kanalizacije in komunalne opreme ulice.

Bil je izjemno pošten, naprednega duha, hkrati pa kritičen, a vedno dobronameren. Zato bo ostal čebelarjem in krajanom vedno v najboljšem spominu.

Dr. J. Rihar, Ljubljana
A. Kovič, Novo mesto

JOŽE TANJŠEK

22. 10. 1985 smo se poslovili od dolgoletnega člana čebelarške družine Mlinšek Titovo Velenje, čebelarja Jožeta Tanjšeka. Rodil se je 11. 3. 1909 v Podkrajju pri Velenju. Čebelaril je od svojih mladih let in bil član čebelarške družine od leta 1936. Svoje izkušnje je rad prenašal na mlajše čebelarje in začetnikom večkrat podaril kakšno čebeljo družino ali roj.

Za svoje prizadevno delo in dolgoletno čebelarjenje je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje. Čebelarji se mu zahvaljujemo za tovariško pomoč in prizadevno delo v naši družini. Ostal nam bo v trajnem spominu.

Čebelarška družina Mlinšek
Titovo Velenje

FRANC ŠKUFCA starejši

Škufco starejšega.

14. 2. 1985 smo pospremili na zadnjo pot na pokopališče v Podtabor pri Grosupljem našega dolgoletnega člana in enega izmed največjih in najnaprednejših čebelarjev v naši občini, Franca

Rojen je bil leta 1909. Čebelariti je začel že kot štirinajstletni fantič. Že od vsega začetka je delal v društvu, tako je od leta 1925 pa do svoje prerane smrti opravljal različne pomembne dolžnosti v naši čebelarški organizaciji. Bil je ustanovitelj in dolgoletni predsednik Čebelarške družine Podtabor in dolgoletni član upravnega odbora Čebelarškega društva Grosuplje. Veliko časa in sredstev je prispeval h gradnji našega čebelarškega doma.

Za svoje delo v čebelarstvu je bil odlikovan z redom Antona Janše III. in II. stopnje.

ČD Grosuplje

FRANC BENKO

15. oktobra 1985 smo se člani Čebelarškega društva Maribor-Tabor na pobreškem pokopališču v Mariboru poslovili od našega dolgoletnega in prizadevnega čebelarja Franca Benka.

Rodil se je 31. 8. 1912. Leta 1958 je bil med soustanovitelji Čebelarškega društva Maribor-Tabor. Za napredek in razvoj čebelarstva je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Kljub žalosti, ki jo čutimo, nas tolaži, da je vse svoje izkušnje prenašal na mlajšega sina, tako da bodo imele čebele na njegovem domu še naprej redno oskrbo.

Čebelarji smo ga na zadnjo pot pospremili s čebelarškim praporom.

Čebelarško društvo
Maribor-Tabor
Jože Hribar

VABILO NA PREDAVANJE

Čebelarstvo društvo občine Ljubljana Center vabi mlade in stare čebelarje na naslednja predavanja:

1. Prof. Edi Senegačnik: Tehnologija čebelarjenja v AŽ panju, v četrtek, 30. 1. 1986, ob 17. uri.

2. Ing. Jože Babnik: Spomladansko spodbujanje čebeljega razvoja z zgodnjo vzrejo matic za domačo rabo, v četrtek, 6. 2. 1986, ob 17. uri.

3. Mag. Franc Javornik: Aktualna problematika čebeljih bolezni, v četrtek, 13. 2. 1986, ob 17. uri.

4. Jože Rihar: Izkušnje s prevažanjem čebel, v četrtek, 20. 2. 1986, ob 17. uri.

Predavanja bodo v dvorani poslovne stavbe Iskra, Trg revolucije 3, Ljubljana (vhod iz vzhodne strani, nasproti Ljubljanske banke).

Čebelarstvo društvo
občine Ljubljana Center

S
R
E
Č
N
O

HMEZAD ČEBELARSKA ZADRUGA

ČESTITA

vsem čebelarjem in jim želi zdravo in medu polno novo leto 1986.

Vsem članom zadruge se tudi zahvaljujemo za sodelovanje v preteklem letu, druge pa vabimo, da se nam pridružijo

Hmezad ČEBELARSKA ZADRUGA

1
9
8
6

Líst izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarstvih društev Slovenije v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992
Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič,
inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik,
Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: Mojca Mihelič

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex: Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 3.000.—, za tujino 12 US dolarjev, za člane čebelarstvih organizacij
drugih republik 3.000.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 300.— dinarjev, za tujino 300.—
dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 36.000.— din, pol
strani 19.000.— din, četrt strani 10.000.— din. Popusti za 3- do 5- kratno objavo 10%, za 6- 10-kratno
objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi: beseda 60 dinarjev. Člani imajo pravo-
vico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo pla-
čajo po veljavni tarifi 60.— dinarjev. Članarina znaša 1.800.— din in 5 din od panja, s članarino
je plačan tudi Slovenski čebelar

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno
temeljnega davka od prometa proizvodov

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana, v 9700 izvodih

Rokopisov ne vračamo

hp medex
medex
ljubljana

Miklošičeva 30

telefon: 316 455

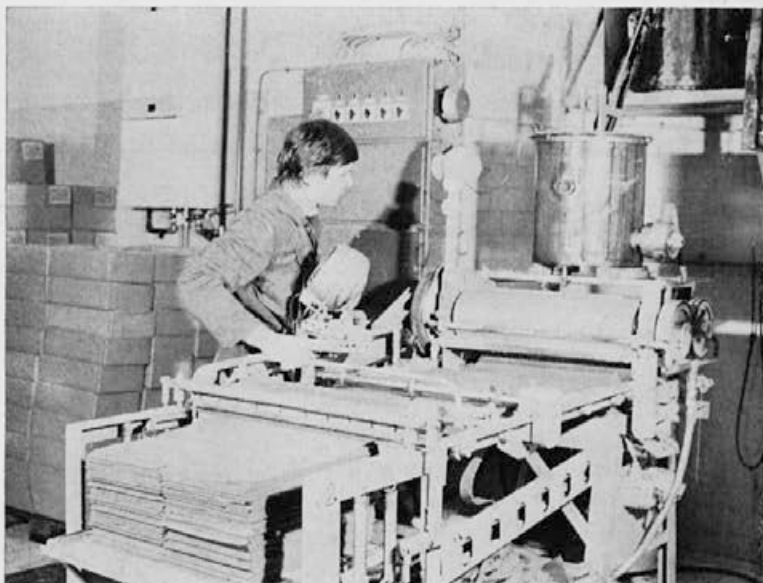
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK

Ljubljana

50100-601-10404

SATNICE

V zadnjem času, ko se po čebeljakih vse bolj širi huda gniloba čebelje zalege, ima nabava kvalitetnih neoporečnih satnic velik preventivni pomen za čebelarstvo.

Že vrsto let oskrbujemo čebelarje s kvalitetnimi, neoporečnimi satnicami vseh dimenzij. Za njihovo kvaliteto in neoporečnost jamčijo naša stroga vhodna kontrola voska in postopek prekuhavanja voska v posebnih avtoklavah, sterilna izdelava in primerno pakiranje:

Satnice izdelujemo v naslednjih dimenzijah:

- AŽ 23 cm × 39 cm (pakirane po 10, 20, 50, 120 kom),
- AŽ Grom 25 × 40 cm (pakirane po 120 kom),
- LR 20,3 × 43,2 cm (pakirane po 10, 20, 50, 120 kom),
- DB 27 × 42 cm (pakirane po 120 kom),
- satnice 20 × 40 cm (pakirane po 120 kom),
- satnice drugih dimenzij — po naročilu (pakirane po 10 kg).

Satnice lahko kupite v naših poslovalnicah v Ljubljani in Krškem.